

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

URAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 2.

TELEFON ŠTEV. 2832.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Čuden monopol.

Stare tradicionalne stranke pri nas so Slovenska ljudska stranka (ali po domače klerikalci) in pa liberalci. Ti dve skupini pozna naša politična zgodovina že pol stoletja in boj med tema dvema skupinama daje novejši slovenski politični zgodovini njeno nedvoumno obilježje. Poleg teh dveh historičnih strank druge male skupine skoraj ne prihajajo v poštev.

Slovenska ljudska stranka je ohranila svoje ime tudi še v novi državi, popularno svoje ime (klerikalci) pa še bolj kot svoj oficijelni naziv. Naprednjaki pa so svoje ime izpremenili v novi državi že večkrat, dokler niso ostali pri označbi SDS.

Do srečnega imena SDS pa se je prikopal le del nekdanjega združenih slovenskih naprednjakov. To je tisti nesrečni del, ki se še danes pokori komandi klike v SDS. Zakaj se pokori, je težko povedati; gotovo je le to, da se nekateri pokore, ker mislijo, da so materijalno odvisni od klike, drugi pa iz nevednosti in iz duševne lenobe, misleč, da že mora tako biti.

Velik del slovenskih naprednjakov pa se komandi klike ni uklonil. To je danes nepobitna in neovrgljiva resnica. Prav lepo število naprednjakov je združenih v radikalni stranki, ki se mora po vsem znani sloven. politični terminologiji brez dvoma smatrati za napredno. Ravno tako so po isti terminologiji naprednjaki tudi socialisti vseh struj, naprednjaki so tudi komunisti in naprednjaki so samostojni kmetje (radičevci). Po stari in po novi naši politični terminologiji so namreč »napredne« vse stranke, ki niso klerikalne.

Vse to so znane stvari, ki jih pa kljub temu naša javnost rada pozablja in gre v svoji pozabljivosti celo tako daleč, da brez vsakega odpora verjame kliki v SDS, da je v celi Sloveniji samo SDS edina prava napredna stranka, vse drugo pa nič ne šteje!

To pa je silna zmot, ki ima za vse naprednjake v Sloveniji strahovite posledice! Zato pa je treba to zmot enkrat pošteno razgaliti, da se bodo ljudje vendar že enkrat otresli tiste hipnoze s katero je nesrečni tisk SDS večino naprednjakov tako uspaval in premotil, da res verjamejo, da ima samo SDS pravo napredništvo v zakupu, čeprav dokazujejo vsa politična dejanja samostojnih demokratov, da niso niti samostojni, še manj pa demokratični, da je torej naziv SDS pravi lucus a non lucendo.

Preganjanje uradnikov — ali je to naprednost? In to ne klerikalnih uradnikov, ampak uradnikov - naprednjakov.

Ali je znano streljanje in pretepanje po ljubljanskih ulicah naprednost?

Ali so razpusti avtonomnih občinskih zastopov zaradi pamanjkanja gotovine v kakšnem denarnem zavodu naprednost? Ali je to demokracija?

Tako bi lahko vpraševali dan in noč in še ne bi prišli do konca. A že iz teh vprašanj mora videti vsa res napredna slovenska javnost, zlasti pa slovenska inteligenca, da je to, kar je počela klika in kar bi rada še počela, če bi imela moč, sama tiranija, ne pa naprednost in demokracija. To je komanda prenapete nadutosti, kakor jo navadno opazujemo pri praznih glavah, ne pa svobodoljubje in pravičnost, ki dišijo res napredne ljudi.

Kar uganja klika v SDS z naprednostjo, to je ena sama velika prevara in še večja predrznost. Mi se le čudimo, da se ne najde inteligent, ki bi se upal na kliko zakričati nazaj in jo potisniti tja, ka-

Radikalni klub celotno za Vukičeviča.

Beograd, 26. septembra. V političnem življenju je včeraj vladalo nedeljsko zatišje. Skoro večina ministrov je bilo odsotnih iz Beograda. V političnem življenju se pričakujejo z največjim zanimanjem nadaljnji dogodki. Zlasti pa se je klubov in prva skupščinska seja. Kar se pa liče vesli o pogajanjih med vladnimi radikali in radičevci, jih vsi politični krogi, tako vladni radikali kot radičevci, zanikujejo in proglašajo za popolnoma izmišljene. Pravijo, da gre samo za intrige, s katerimi bi nekateri radi zanesli zmedo v opozicijske kroge in to vprav zdaj neposredno pred seslanki klubov.

Mnogo se je v političnih krogih komentiralo vprašanje predsednika narodne skupščine. Kolikor se je izvedelo, bodo vladni radikali kandidirali ministra na razpoloženju dr. Ninka Perića. Demokracije bodo na to kandidaturu pristali baje samo tedaj, če dobe kompenzacije na drugi strani, sicer bodo poslali svojega kandidata. Trde, da bi imel to biti dr. Ivan Ribar.

Zanimivo je, da se tudi radičevci in samostojni demokracije pripravljajo, kandidirali za mesto predsednika dr. Ribarja. Hoteli bi tako prisilili demokrate, da tudi oni glasujejo proti radikalnemu kandidatu in za kandidata iz svojih vrst. V pogajanjih med radičevci in samostojnimi demokrati je prišlo, ka-

kor se trdi, do sporazuma, da bi radičevci dobili prvega podpredsednika, samostojni demokracije pa drugega. Prvega tajnika naj bi dobili demokracije, drugega radičevci, tretjega samostojni demokracije, četrtega pa zemljoradniki. Naglašajo pa se, da o taki rešitvi še ni nobenega sporazuma, temveč da se o tem šele razgovarjajo. Demokracije izjavljajo, da pri teh razgovorih ne sodelujejo, temveč si pridržujejo proste roke za vsak slučaj. Oni pravijo, da ne morejo dajati nobenih izjav, predno ne mine prva seja kluba in dokler se ne bo slišalo, kaj bo klub sklenil.

Opozicija se sedaj najbolj zanima za prvo seja demokratov in pa za prve seje skupščine, posebno ko bo na dnevnem redu verificijska debata.

Kar se liče radikalnega poslanskega kluba, trde v njegovih vrstah, da ni nobenih sporov. Tisti politiki, o katerih se sodi, da so poučeni o strankarskih razmerah, trde, da ne bo prišlo v klub do nobene resne opozicije proti Vukičevičevi vladi. To utemeljujejo s trditvijo, da bo imel Vukičevič na seji kluba tak ekspozé, ki ga bo moral sprejeti vsak radikal, ki dobro misli. Vukičevič pa baje ne bo dovolil, da Naslas Petrović vstopi v klub. — Vsi politični krogi opažajo, da se večina sedanjih pašičevcev drži zelo rezervirano.

SEJA VLADE.

Beograd, 26. sept. Včeraj dopoldne se je v predsedstvu vlade vršila seja ministrskega odbora, ki naj bi reševala vprašanje, kako bi se ublažile posledice primanjkljaja na žetvi v raznih krajih države. Seje so se udeležili vsi resorni ministri razen finančnega ministra, ki ga ni bilo v Beogradu. Na konferenci so nekaj časa proučevali vse slučaje, ki so bili vladi prijavljeni. Ugotovili so, da ni na razpolago dosti podatkov, da bi se moglo v stvari sami kaj določnega skleniti. Sklenjeno je bilo zato, da morajo vsi prisotni ministri od svojih podrejenih organov zahtevati podrobnejše podatke o primanjkljaju na žetvi v posameznih krajih. Ko ti podatki pridejo, bo ministrski odbor nadaljeval svoje delo in sklical konferenco delegatov vseh oblastnih odborov, zastopnikov posameznih resorov in samih ministrov, da bodo obravnavali vse potrebne ukrepe in predložili poročilo ministrskemu svetu in narodni skupščini. Nekateri ministri, ki so se udeležili te konference, so izjavljali, da se mora ves ta posel dovršiti še do konca tega tedna.

MANIFESTACIJE AMERIŠKO - FRANCOŠKEGA PRIJATELSTVA SO NEMCEM PROVOKACIJE.

Paris, 26. sept. Dopisnik lista »Excelsior« javlja iz Zeneve, da so govor Hindenburga in izjave Stresemanna, ki se solidarizira z izvajanjem državnega predsednika Hindenburga, napravile v diplomatskih krogih v Zenevi globok vtis. Zato mislijo, da je izključeno, da bi prišlo do nameravanega sestanka med Stresemannom in Briandom. »Excelsior« navaja, da nekateri člani nemške delegacije v Zenevi odkrito govorijo, da se mora Hindenburgov govor smatrati kot odgovor na manifestacije francosko - ameriškega prijateljstva. Kongres ameriških legionarjev v Franciji v tem času ni nič drugega kot provokacija Nemčije.

Nettunske konvencije pokopane.

München, 26. sept. V Münchenskih listih je objavljen intervju z ženevskega dopisnika z g. Rakićem. Rakić je izjavil: S tem, da sta Paris in Beograd soglasno sklenila, da se za zdaj še ne ratificira francosko - jugoslovenska pogodba o prijateljstvu, je postal položaj mnogo lažji. S tem, da se ta pogodba ne ratificira, pa se odnosi med Jugoslavijo in Francijo nič ne spremene, a na drugi strani se lahko ugotovi, da so se odnosi med Italijo in Juglavijo izboljšali. V Rimu so uvideli, da nima smisla predlagati nettunskih konvencij našemu parlamentu, ker bi jih nikakor ne mogel sprejeti. Mi se bomo začeli z Italijo v najkrajšem času pogajati na popolnoma drugem temlju, ki se je položil v Zenevi. Nadejamo se, da pridemo do povoljnega rezultata.

NESOGLASJE NA NOVINARSKEM KONGRESU.

Brod na Savi, 26. sept. Na glavno skupščino Jugoslovenskega združenja novinarjev je prišlo veliko število novinarjev iz Beograda. V posebno velikem številu so prišli tisti, ki pripadajo ilegalni sekciji novinarskega združenja v Beogradu. Na tej skupščini naj bi se izgladil spor, ki je nedavno tega nastal. V tem cilju so delovali na tej in na oni strani. Zastopniki beograjske legalne sekcije so se po zastopnikih drugih sekcij pogajali z zastopniki ilegalne sekcije, da bi prišlo do pomirjenja in da bi se tako vrste Jugoslovenskega novinarskega združenja utrdele. Posvetovanja, ki so trajala skoro celo noč od sobote na nedeljo, so se včeraj nadaljevala dopoldne in popoldne. Uspela pa niso rodila nobenega. Končno je bilo sklenjeno; da se ob 6. zvečer prične glavna skupščina v prostorih sokolane. Še pred to uro so bili prostori, kjer se je imela pričeti skupščina, čisto napolnjeni z novinarji, katerih je bilo okrog 200 iz vse države. Še pred skupščino se je opazila velika animoznost, ki je dala slutiti, da se skupščina ne bo mogla v redu vršiti. Otvoril je skupščino predsednik ljubljanske sekcije Stanko Virant, ki je pozdravil kongres in nato takoj podal besedo tajniku osrednje uprave Vodravsku. Ta je prečital naslednjo izjavo: »Ker so prizadevanja osrednje uprave Jugoslovenskega novinarskega združenja, da likvidira spor, ki je nastal v združenju, ostala brezuspešna, želi osrednja uprava navzlic temu ohraniti edinstvo združenja. Sklenila je zato, ta prizadevanja za likvidiranje spora nadaljevati, in upa, da bo končno uspela. Zaradi tega za danes sklicano glavno letno skupščino odlaga in jo bo na novo sklicala v smislu pravil še v teku tega leta.«

Med čitanjem te izjave so beograjski novinarji, ki pripadajo ilegalni sekciji, začeli razgrajati. Člani ljubljanske, zagrebške, novosadske, sarajevske sekcije in člani beograjske legalne sekcije pa so po prečitanju izjave zapustili dvorano. V njej je ostalo le še kakih 25 do 30 članov beograjske ilegalne sekcije, ki so nadaljevali posvetovanja in se bavili z izjavo, ki je bila prečitana v imenu centralne uprave.

RADIČEVE KONFERENCE.

Beograd, 26. sept. S posebnim zanimanjem se čaka na prihod Stefana Radića, ki bi imel priti v Beograd 23. t. m. Sodijo, da pride pri tej priložnosti do sestanka med Radićem in med uglednimi politiki. Takrat se bodo pokazali tudi obrisi naše notranje politike za prve čase.

MINISTER ANGELINOVIĆ ZA NAŠE PRIMORJE.

Sušak, 26. sept. Minister za izenačenje zakonov dr. Angelinović se je nekaj dni mudil v gorenjem Primorju. Na Sušaku se je sestel s svojimi političnimi prijatelji in imel z njimi posvetovanje. Zanimal se je za gospodarska in prometna vprašanja gorenjega Jadrana. Po konferenci je izjavil novinarjem, da gleda z največjo simpatijo na Primorje in da želi njegovega napredka. Zastavil bo vse svoje sile, da se dvigne gospodarstvo v obmorskih krajih. Vse luke so že od začetka vojne zapuščene. Država bo morala napeti vse sile, da zgradi najpotrebnejše priprave in da popravi tisto, kar je neobhodno potrebno popravila. Povzdigniti je treba domače brodarstvo, ki ima sedaj od države razmeroma majhno podporo. Naša prometno - železniška politika mora računati s tem, da smo mi pomorska država. Za to mora v tej smeri začrtati in izvrševati program svojega razvoja.

Minister se je bavil dalje tudi z ribarstvom, za katero pravi, da je pri nas šele v početku razvoja. Na tem polju je treba sistematičnega dela. Država mora poskrbeti, da bo ta panoga gospodarstva zopet ena prvih na Primorju in na otokih.

mor spada, namreč v zbirko največjih reakcionarnih raritet!

Zato apeliramo na vso res napredno javnost v Sloveniji: Kedar se bo klikarja zopet hotela izdajati za edino predstavico prave naprednosti v Sloveniji in vas bo hotela terorizirati in vam to napačno misel sugerirati z nekim navidezno imponujočim nastopom, takrat se ne ustrašite in ne zlezite pred širokoušno predrznostjo pod klop, ampak še bolj predrzno stopite na plan in povejte predrzni esdeesariji, naj vleče za nos s svojim nazadnjaštvom kogar hoče, pravih slovenskih naprednjakov pa ne! Na vlka je treba zakričati, pa beži. Tako bo bežala pred pravimi naprednjaki tudi klika, če bodo naprednjaki nekoliko bolj korajžni kot so bili doslej.

Príhod nemških novinarjev.

Danes popoldne pridejo v Slovenijo nemški novinarji. Slovenija bo odlične zastopniške nemškega tiska sprejela z vso svojo znano gostoljubnostjo in se potrudila, da bo ostalo vsem dragim gostom bivanje v Sloveniji v najboljšem spominu.

Nemške novinarje pa bo sprejela Slovenija s še prav posebno prisrčnostjo, ker vidi v njih ne samo drage goste, temveč tudi svoje nove prijatelje.

S sklenitvijo mirovnih pogodb je bilo pokopano tudi staro nasprotstvo, ki je delilo slovenski in nemški narod in vprašanja, ki so ostala še nerešena, so tako malenkostna, v primeru s celotnimi odnosi med Jugoslavijo in Nemčijo, da jih ne bo težko rešiti, če bo le količjak dobre volje na tej in oni strani. Treba samo, da tu in preko zavladajo res kulturni pojmi o pravicah narodnih manjšin in potem bo rešeno tudi koroško vprašanje, ki še edino onemogoča popoln sporazum med nami in Nemci.

Príhod nemških novinarjev pa nam daje upanje, da se bližajo rešitvi tudi tega zadnjega nerešenega vprašanja. Kajti velik del vseh nesoglasij je izviral iz medsebojnega nepoznavanja in iz tega izvirajočega nezaujanja. Ko pa bodo živeli nemški novinarji je par ur med nami, bodo spoznali, da nismo tako črni, kakor so nas slikale razne šovinistične ekspoziture, na drugi strani pa

bomo tudi mi spoznali, da je bilo tudi naše mnenje o nemški nevarnosti in sovražnosti v marsikateri prebiti. V tem je največji pomen prihoda nemških novinarjev in upamo, da bo slovenska javnost znala storiti svojo dolžnost.

Ko pa bodo nemški novinarji med nami, pa ne bo govora le o tem, kar nas loči, temveč tudi o tem, kar nas druži. In ravno vsled tega bodo pozdravljeni nemški novinarji od slovenske javnosti s posebno prisrčnostjo. Danes imamo Slovenci in Nemci eno skupno željo, ki je povzročena od enega in istega nasprotja. Skupna želja pa je še vedno bila najmočnejša vez v življenju narodov in zato upamo, da bo tudi ta naša skupna želja privedla do popolnega zblizanja med nami in Nemci.

Ne vsled tega, da bi komu drugemu kaj vzeli, temveč zato, da bi bilo te skupne boji konec in zaradi tega najvišjega cilja se moramo tudi Slovenci zavedati svoje dolžnosti do pravic narodnih manjšin med nami.

Iskreno pozdravljamo nemške novinarje, ker nam je od nekdaj ljub vsak gost, ki pride k nam z dobrim namenom. Še posebej pa pozdravljamo nemške novinarje, ker se zavemo, da nas veže z njimi ista bol.

Zato pozdravljeni na slovenskih tleh zastopniki nemškega tiska!

Esdeesariji bi hoteli razveljaviti dr. Ravniharjevo listo.

Jutrovcu so prišli že popolnoma iz ravnotežja. Dogodki v Beogradu jih nemilosrdno decimirajo. Pristaši jih zapuščajo in to ravno pred obč. volitvami, ko so hoteli napraviti zadnji obupni poskus, da bi si osvojili važno ljubljansko postojanko. Kakor hripavi žerjav kriče o klero - radikalni korupciji na ljubljanskem magistratu. Tako namreč se glase mastni napisi njihovih članov. Če pa prebereš članek sam, takoj vidiš, da ne morejo navesti nobenega konkretnega slučaja korupcije. Same pavšalne obdolitve, namenjene nepoučenemu svetu, kričanje, ki naj oglušijo njihovo lastno slabo vest.

Toda danes se Ljubljancem že odpirajo oči, saj dosti dolgo je trajalo njihovo slepo zaupanje. Sam Beograd jim je moral pokazati, kako je soditi o tej kliki. Kako je nizkotna, dokazuje nova lumparija, ki so si jo na lepem izmislili. Vložili so na velikega župana ovadbo, češ, da so na dr. Ravniharjevi kandidatni listi potverjeni podpis in da je vsled tega lista neveljavna. Infamna

ta ovadba seveda ni nič drugega kakor rečanje za preiskavo, ki se je bila uvedla zoper njihovo listo. Toda dočim je bilo tam konkretnih poudolj za preiskavo, je njihova ovadba skonstruirana na laži. Ob preiskavi zoper dr. Pucovo listo so se navajali konkretni slučaji, ko so njihovi lastni ljudje zatirali, do takrat, ko se je podpisovala lista, sploh niso bili v Ljubljani. Eden izmed kandidatov se je celo pridružil, da ni nič podpisal. Če so potem na policiji drugače govorili, je to njihova stvar, toda preiskava je bila na podlagi takih podatkov gotovo na mestu. Ni treba še posebej omeniti, da je esdeesarska ovadba brez vsake podlage. Toda njihove nemoralne metode jim ne bodo nič več pomagale. Časi so minuli, ko so te metode naše poslušna ušesa na merodajnih mestih. Njihova ataka pa je najboljše pričelo za dr. Ravniharjevo listo, ki jo bodo Ljubljanci gotovo znali pravilno ceniti, tako, da bo celo esdeesarija ob volitvah prav močno glava bolela.

Kdo je še za kliko SDS.

Kdor količjak pozna zgodovino naprednjakov in napredne misli v Sloveniji, se mora danes čutili bridko razočaranega nad ljudmi, ki so pripeljali napredni politični voz v tako strahovito zagato, da izgleda položaj naprednjakov že skoro brezupen, ako se pravočasno ne odstranijo iz vodstva napredne politike vsi, ki so bližajočo se katastrofo zakrivali.

Pred vojno in še nekaj časa po vojni so bili slovenski naprednjaki složni in edini in v slogi naprednjakov je ležal znaten del njihove moči. Toda častihlepna klika, ki kar ni mogla dočakati, da bi sama absolutno zavladovala nad vsemi naprednjaki magari tudi proti volji večine, je znala s spretnimi intrigami dobiti vodstvo enotne napredne organizacije v svoje roke. Odkar pa je klika prišla na krmilo stranke, je začela stranka moralno hirati in baš v tem je vzrok vse politične nesreče, ki zadeva naprednjake od dne do dne občutnejše.

Naprednjaki v mestu in deželi smo dolgo gledali in trpeli, kaj počne gospodujoča klika v napredni stranki. Ostali smo složni, čeprav smo škripali z zobmi, ko smo opazovali, kakšne nečloveške in reakcionarne politične metode se uvajajo med nas. O kakem svobodoljubju počasi ni bilo niti govora več, namesto tega pa smo dobili politično in gospodarsko tiranstvo in nasilnost najhujše vrste.

Pravi naprednjak je predvsem svobodoljub, t. j. on spoštuje vsako prepričanje, če prihaja iz poštenih nagibov, in nikogar ne preganja zaradi njegove verske ali političnega prepričanja. Pravi naprednjak v plemenitem pomenu besede sovraži reakcionarstvo, sovraži in zaničuje vsako nasilje z bajoneti in s kundaki in zaničuje gospodarsko uničevanje političnih nasprotikov. Pravi naprednjak dela s pametjo in z argumenti in z umom za svojo stvar, nikdar pa ne z batinami.

Klika pa, ki se je danes razčeperila v SDS, vsega tega ne pozna. Ona ne pozna svobodoljubja, ampak batinaštvo, ki je nam Slovincem kot Evropejcem nekaj popolnoma tujega. Izliv batinaške mentalitete pa je bilo preganjanje uradnikov, in to ne samo klerikalnih, ampak tudi onih naprednjakov, ki niso brezpogojno popadali pred veličanstvom klike na trebuhe, ker so si hoteli pri-

držati svobodo prepričanja. Svobodo prepričanja pa je smatrala klika za upornost, ki jo je bilo treba kaznovati in ki jo je res tudi kaznovala tako, da mnogi preganjani še danes čutijo težke posledice neprosto voljnega romanja v Macedonijo na svojih žepih.

Uradništvo, ki je vsled batinaških metod klike največ trpelo, pa vprašamo: Ali more količjak inteligenten človek odobravati tako postopanje klike? Ne, in stokrat ne!

Zakaj je pa kljub temu še večina uradništva tako vneta za SDS? Ali mar iz ljubezni do takih metod?

Mirno lahko rečemo, da uradništvo in pretežen del slovenske inteligence takih metod ni nikdar odobraval in jih tudi danes ne. Ako pa se še vseeno večina slovenske inteligence zavzema za SDS in pri njej vztraja, dela to zato, ker nima moči, zlasti ne finančne, da si osnuje novo napredno organizacijo brez klike in pa iz praznega strahu pred maščevalnostjo klike.

Kakor hitro pa bo konec strahu pred maščevalnostjo klike, ki ga glasila klika le še umetno vzdržujejo, bo tudi klikarske gloriole konec! Politika v Beogradu se je zasukala tako, da klika lahko samo še menca in stopica, kakor togoten majhen otroček, ne more pa nikomur več do živga.

To spoznanje prodira vedno bolj v javnost in kolikor globlje bo to spoznanje prodrlo, toliko hitreje bo konec klikarske tiranije in diktature. Danes dr. Žerjav ne more nobenega uradnika več protežirati in tudi nikogar več zaščititi, zato pa je tudi zadnji čas, da mine slovensko inteligenco prazen strah pred onemoglo maščevalnostjo klike.

Pogubno in škodljivo gospodarsko politiko klike so naši gospodarski krogi menda dovolj občutili na svojih žepih. Je pa med gospodarskimi krogi v Sloveniji še vedno na stotine takih, ki kar ne morejo verjeti, da je klika vsako besedo v Beogradu izgubila. Kakšen vzrok imajo torej še nekateri gospodarski krogi, da še danes verujejo v moč klike? Mar zato, ker nasedajo »Jutru«? O, blagor njim, ki so ubogi na duhu! Njihovo je nebeško kraljestvo, pravi sv. pismo, ampak ugodnosti iz Beograda klika ne bo več prinašala nikomur, ker jih še sebi ne more.

Uradništvo in gospodarski krogi — to sta bila dva močna stebra, ki sta držala kliko, dokler jih je znala klika držati na uzdi in dokler jim je s svojo maščevalnostjo mašila usta. Danes pa so ti časi minili — die schönen Tage von Aranguez sind nun vorbei! Za slovensko inteligenco in slovenske gospodarske kroge je zadnji čas, da se z vso odločnostjo odrešijo pogubne klike in krenejo na nova pota — ali pa bo napredna misel v Sloveniji tako trpela, da bomo res kmalu govorili o politični katastrofi za naprednjake.

Strah pred kliko je danes prazen! To naj bo za prave naprednjake in za resnično svobodoljubne ljudi znak, da se vsiljene jim klikovske komande čim

prej odrešijo in rešijo, kar se še rešiti da, dokler je še čas.

V nedeljo dne 2. oktobra pa bo izid ljubljanskih volitev pokazal, koliko je še v Ljubljani od klike gospodarsko odvisnih nesrečnikov, ki si ne morejo pomagati iz jarma klike na svobodo, in koliko je še nesrečnih zasleplencev, ki jim še danes ne gre v glavo krvava potreba vsega neodvisnega naprednjštva, da je treba tiraniji klike napraviti povsod temeljit konec in postaviti napredno politiko v Sloveniji na popolnoma novo podlago, na podlago svobodoljubja in poštenja. Propasti gospodarskega verižništva naj sledi še politično verižništvo!

Boj za Ljubljano.

Kandidati Napredne gospodarske liste so imeli svoj tretji shod v soboto v restavracijskem salonu pri Usniku pred Igriščem. Lepo uspelemu shodu je predsedoval in ga vodil g. nadsvetnik dr. Ivan Rupnik. Noslilec liste dr. Vladimir Ravnihar je v daljšem govoru razvil program za delo v bodočem obč. svetu ljubljanskem. Govorili so še g. nadsvetnik Ivan Rostan v imenu javnih namasčencev, g. Anton Malgaj za narodne socialiste, ki so prišli v lepem številu na shod, dalje g. dr. M. Lukan, ki je poudaril pomen volitev za našo obrt, trgovino in industrijo, strojevodja Petrije v imenu delavstva in končno ing. Djordje, ki je kot Srb izrazil svoje in svojih soplemenjakov simpatije za Napredno gospodarsko listo. Na shodu so bili zastopani vsi sloji našega meščanstva in na ta način dokazali, kako simpatično spremlja ljubljansko meščanstvo kandidacijo dr. Ravniharja in njegovih tovarišev.

Čisti propore. Ob občinskih volitvah 1921 je bil v Ljubljani še čisti propore. Ko je dr. Žerjav videl, da po tem načinu volitve nikdar več ne pride do večine, je Beogradu nasvetoval uvesti nov način volitve. Oni stranki, ki je dobila ob volitvah relativno večino, se takoj prisodi 25 mandatov in povrh tega dobi še toliko mandatov, kolikor je gre po sorazmerju s številom glasov, oddanih za druge liste. Ker je pri volitvah 1. 1922 dobila Demokratska stranka 18 mandatov, SLS 10, NSS 8, socialisti 6, komunisti 5, SKS pa 1, bi se potemtakem Demo-

kratski stranki dalo takoj 25 mandatov in povrh še toliko, kolikor je gre v sorazmerju 15 proti številu drugim strankam pripadajočih glasov. Po tem načinu se je volilo potem 1. 1922. Toda cekin se je zopet izpremenil v slabo dočekano substanco. Ostale stranke so se koalirale v Zvezo delovnega ljudstva, ki je bil dr. Žerjavov volilni sistem naklenil celih 35 mandatov, dočim je SDS ostala na bojišču z revnimi svojimi 5 kandidati. Dne 2. oktobra bodo torej volitve zopet po čistem proporu. Število za vse liste oddanih glasov se deli s številom obč. odbornikov, to je 48 plus 1, torej z 49. Na ta način dobimo količnik. Kolikorkrat je ta količnik dan v številu za eno listo oddanih glasov, toliko mandatov dobi ta lista.

Vežanje kandidatnih list. Zakon o občinskih volitvah določa, da se morejo dve ali več list vezati med seboj. Kakšen pomen ima to vežanje list? Ob delitvi števila za eno listo oddanih glasov s količnikom, dobimo vedno kak preostanek. En mandat je na ta način vedno v zraku. Ta preostanek gre v izgubo ter se prisodi zadnji mandat oni listi, ki ima najvišji preostanek. Če pa se vežejo liste med seboj, se tudi preostanki tako vezanih list sešetejo. Na ta način pripade doletni mandat tem vezanim listam. Kakor izvedemo, sta za ljubljanske obč. volitve Napredna gospodarska (dr. Ravniharjeva) lista in lista SLS prijavili velikemu županstvu, da sta njuni listi vezani.

Denuncijsništvo

se nam drzne očitati glasilo one stranke, ki je mati denuncijsništva v Sloveniji. Pred nekaj dnevi smo pričeli dopis, ki dokazuje, v kolikih slučajih je SDS 1. 1925 s svojim denuncijsnim uničevala obstojenosti moralno in materijelno. Ni ostalo samo pri poskusih, marveč so njihove denunciacije imele dejanski uspeh, ko so denunciranega brez zasliševanja in brez preiskave poslali v prognanstvo ali pa ga iz službe vrgli na cesto. To denuncijsništvo je bilo naravnost organizirano in sistematično izvedeno. Časopisi so takrat pričeli okrožnice, ko so jih razpošiljala razna tajništva SDS svojim pristajem, katere pozivljajo, naj poizvedujejo kakšne časopise kdo bere, kateri stranki se prišteva, kakšnega je polit. mišljenja. Potem pa je zapela »Obznanec« svojo pesem. In sedaj ima časopisje te stranke drzno čelo, ko nam očita denuncijsništvo, ker smo na ga. Vergazona stavili skromno vprašanje, če mu je znano, kaj je njegov minister ob skupščinskih volitvah odredil glede agitacije med železniškimi uslužbenci v službi in izven službe. Naravnost smešno pa je, da ne rečemo podlo, če se to naše vprašanje, torej vprašanje našega uradništva, spravlja v zvezo z osebo dr. Ravniharjevo, ki prihaja v to afero kakor Poncij v Kreda.

Vprašamo, ali prevzameta tudi dr. Žerjav in dr. Kramer moralno odgovornost za vse pisanje njunega časopisja zadnjih pet let sem? Ako vprašanju pritrdita, potem pa naj bosta tudi toliko kavalirski, da ne pustita obsojati odgovornega uradnika, ampak naj moško prevzameta to ulogo.

Politične vesti.

== Vukičević šef radikalne stranke. Zagrebške »Novosti« pišejo: Danes je že popolnoma jasno, da vlada Velje Vukičevića ne bo naletela v radikalnem klubu na težko. To dokazuje tudi drugi obisk g. Ace Stanojevića pri g. Vukičeviću. Za radikalne poslance je že gotovo dejstvo, da bo prevzel vodstvo stranke poslanski klub, dokler ne izvoli kongres novega glavnega odbora. Zato bo postal predsednik vlade avtomatično tudi predsednik radik. stranke. — Razmere v radikalni stranki so se torej uredile in g. Vukičević je zmagal na celi črti. Esdeesarski tisk pa bo seveda še nadalje lagal o težkem položaju g. Vukičevića, dokler ne bodo končane ljubljanske občinske volitve, ko bodo postale vse te laži odveč. Do 2. oktobra pa mora ljubljanski volivec imeti krivo mnenje!

== »Naš glas« in volitve. V uvodniku »Po volitvah« razpravlja »Naš glas«, kako so volili uradniki in ugotavlja, da je večina organiziranega uradništva volila. Pravi: »Šli smo jih volit, naj bo — toda morda poslednji pot.« Ne pove »Naš glas«, koga so šli voliti, toda mislimo, da to ni nobena tajnost, temveč vsaj za Ljubljano znana stvar. Pa kakor so uradniki volili, tako so volili in mi smo gotovo njihovi priporočniki. »Naš glas« končuje svoj uvodnik z besedami: »Po delih Vas bomo sodili, nik z besedami.« — Vprašamo, ali vam gospodje poslanci? — Vprašamo, ali vam dosedajna dela še ne zadostujejo? Mislimo, da je bilo izkušnje že dovolj in da je prišel čas dela.

== Razkol v slovaški ljudski stranki. Brati-

slavsko časopisje prinaša senzacionalno vest o novem in težkem razkolu med slovaškimi klerikali. Položaj v slovaški ljudski stranki namreč ni razčiščen, ker so obelodanili opozicionalci v stranki, zlasti poslanca dr. Juriga in Tomanek, ki izdajata list »Ludovih Novin«, članek, v katerem napadajo vodstvo stranke. Vodstvo je zavzelo v stranki vse važnejše funkcije in nastopa proti svobodnemu notranjemu razvoju v stranki. Člankov s to tendenco je sicer bilo objavljenih do sedaj že mnogo, vendar pa niso bili tako ostril kot ta, radi katerega je nastal v vrstah slovaške politične javnosti zelo velik hup. Glasilo slovaške ljudske stranke »Ludova politika« pa ugotavlja, da je članek v »Ludovih Novinah« znak ntranje revolucije v stranki, ker ga je napisal Sahulčik, ki ima za seboj močno skupino, posebno mladine, ki energično zahteva demisijo generalnega tajnika stranke, narodnega poslanka Machacka.

== Českoslovaški proračun z aleto 1928 je vlada izdelala. Proračun je za 167 milijonov nižji ko lanski in izkazuje 12 milijonov prebitka. Proračun je sestavljen na enak način ko lani, samo glede bilanciranja in odpisov v državnih podjetjih je uveden enoten sistem. Izdatki so se povečali za 250 milijonov, ki pa so kriti s prihranki v 1. 1927. Sistematizacija uradnikov je zahtevala 500 milijonov. Novi proračun bo predložen parlamentu na eni njegovih prvih jesenskih sej.

== Ruski jesenski manevri pri Odesi so se pričeli in se jih udeležuje veliko število sovjetskih čet, zračnega in morskega brodograd. Črnomorsko brodogradje bo z uporabo plinskega in dimskega orožja skušalo izvesti izkrcanje čet. Obenem je bilo vse prebivalstvo v območju manevrov militarizirano in razdeljeno prebivalstvu orožje ter plinske maske. Posebno važnost polaga vrhovno poveljstvo na preizkušanje zvez z zaledjem in oskrbo vojske. Tujim atašejem je dovoljeno, da prisostvujejo manevrom. Gledalcem bodo dajali silni radio-aparati vsa potrebna pojasnila. Tako bodo manevri služili tudi vedno silnejši vojni propagandi, ki jo razvijajo sovjeti.

== Francosko-ruski odnosi še niso povsem razčiščeni. »Izvestija«, glasilo sovjetske vlade, pišejo, da je odpoklicanje sovjetskega poslanka iz Pariza, Rakovskega, neutemeljeno, ker je francoska vlada izjavila sovjetski vladi, da smatra sovjetsko-francoski incident rešenim. Zahtevati odstop Rakovskega v tem momentu nima smisla in pomeni zopetno obnovo konflikta med obema državama. — Po trditvah »Matina« je francoska vlada izrecno zahtevala po svojem poslaniku v Moskvi, Herbertu, da se vprašanje Rakovskega že enkrat reši. Francija je pripravljena sprejeti ruski predlog o nenapadanju. Predno pa se morejo vršiti direktna pogajanja, mora sovjetska Rusija odstraniti te ovire: 1. Z Rakovskim se francoska vlada ne more več pogajati, ker se je Rakovski v vsem diskreditiral v očeh večine javnega mnenja v Franciji. Rakovski mora odstopiti. 2. Rusija se ne sme vmešavati v notranje zadeve Francije. Rusija je sedaj predložila pakt o medsebojnem nenapadanju in s tem v principu priznala, da dosedaj tega načela v diplomatskih odnosih med narodi ni priznavala. V ostalem Francija ni pripravljena skleniti takega pakta. Francija zahteva z največjo odločnostjo, da Rusija v bodoče izpolnjuje svoje obljube, da se ne bo vmešavala v notranje zadeve drugih držav.

Slovenski javnosti — jasna beseda.

Sedem let se že bje borba za železniško zvezo Slovenije z morjem. Sedem dolgih let se je podpisani odbor boril za pošteno stvar, namreč za istočasno in prvovrstno zvezo Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola z postajo progo Zagreb—Sušak, katero so začetli naši železniško-gradbeni strokovnjaki inženjerji M. Klodič, A. Hrovat in R. Kavčič. Na podlagi te skupne proge bi bila čela Slovenija na en mah zvezana z našim Jadranom.

Ogromna večina slovenskih občin, med temi tudi mesto Ljubljana, se je izrekla za Klodič-Hrovat-Kavčičevo skupno prog, istotako gospodarske korporacije, na zborovanju v Novem mestu dne 10. januarja 1926 pa so se zastopniki vsleh slovenskih političnih strank (za SLS A. Sušnik, bivši železniški minister, za SDS Ivan Mohorič, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, za SKS Ivan Pucelj, bivši minister za kmetijstvo in vode, za NRS dr. Niko Zupanič, bivši minister) izjavili za našo prog. Ta je že leta 1922 postala zakon, katerega pa niso diktirali politični razlogi, temveč naši domači železniški strokovnjaki, ki naše razmere in potrebe gotovo najbolj poznajo.

Toda vse to ni oplošilo naših denarnih močnih nasprotnikov, da ne bi delali proti nam, ki smo imeli na svoji strani — samo nam. Toda resnica zmaguje počasi, a sigurno in po sedmih letih je resnica vendar zmagala.

Skozi vsa ta leta smo se obračali ob vsaki važni priliki na slovensko javnost, a obračali smo se nanjo, ker smo imeli za sabo mišljenje priznanih strokovnjakov. To smo vedno smatrali za edino pametno stališče in ga smatramo še danes, ko v sedmem letu dela in borbe za pošteno stvar pogumno stopamo pred slovensko javnost, da ji končno javno pokažemo rezultate svojega dela — rezultate, ki jasno kažejo, da je bila naša stvar zares pravična in dobra ter da so razni gospodje kot Kajfež, Suklje, Schnelzer, Müller-Petrič, dr. Golja (od Zveze inženjerjev) i. t. d. prizadeli slovenskemu narodu neprecenljivo škodo s tem, ko so z nerazumni razlogi pobijali našo idejo in s tem zavlačevali čimprejšnji začetek gradnje zveze Slovenije z Jadranskim morjem.

Oprti na izvajanja svetovno priznanega geologa univ. prof. v Leipzigu dr. Kossmatta in direktorja geološkega inštituta v Budimpešti, Loezy Lajoša in drugih znanih geologov smo opozarjali skozi celih sedem let slovensko javnost na plazovit teren okrog Musilove proge (Kočevje—Brod na Kupi—Brod Moravice), katere gradba in vzdrževanje bi požrlo ogromne milijone in bi služila samo lokalnim interesom, medtem ko služi naša prog interesom cele Slovenije. Na vsa naša opozaranja, dokaze, razloge itd., objavljena v treh naših brošurah itd., nismo dobili nikoli stvarne protidokumentacije.

Da smo torej upravičeni izreči to trdo sodbo, budo dokazala sledeča dejstva: Od železniškega ministrstva v začetku julija 1927 na lice mesta poslana komisija geologov, sestojeca iz univ. prof. gg. Lukovića in Kocha, je konstatirala:

1. da se Musilova prog nahaja od Kaptola pa vse do Brod Moravice izključno v karbonskem labilnem terenu, t. j. okrog 30 km pri trasi, ki je dolga 44 km. Izhod tunela na Gorici je v eminentno plazovitem terenu, taka trasa se iz geološkega stališča nikakor ne more priporočiti.

2. Zupnekova prog (Kočevje—Čabar—Delnice). Preko polovice te trase gre skozi karbonske formacije, a zanjo veljajo istotako vse slabe lastnosti teh formacij, tako da se ta trasa ne more priporočiti z obzirom na nepovoljne geološke prilike.

3. Klodič-Hrovat-Kavčičeva prog (Kočevje in Črnomelj—Lukovdol—Srpske Moravice). Ceta ta trasa leži v terenu, ki je po svojem morfološkem karakterju brez osebitih terenskih in geoloških težkoč. Prog leži torej v popolnoma zdravem terenu, razen zadnjih 150 (reci: stopetdeset) metrov, ki se jih je pa lahko izogniti.

Komisija inženjerjev, imenovana od železniškega ministrstva, je istotako v mesecu juliju imela proučiti vse v poštev prihajajoče trase za zvezo Slovenije z morjem. Ta komisija pa ni dosegla zaželenega rezultata: ni se namreč izrekla niti za eno niti za drugo varianto, vendar pa priznava, da je Klodič-Hrovat-Kavčičeva prog v interesu vse Slovenije, medtem ko so druge samo lokalnega značaja. Komisija je bila sestavljena iz gg. inženjerjev Babovića, Vaskovića, Dimitrijevića in Alačevića. Nad vse čudno je, da se komisija ni hotela izreči jasno in da v gotovih stvareh direktno izbegava priti stvari do dna, to tembolj, ker je morala ta komisija imeti za podlago mnenje geologov, ki so dokazali, da je Klodič-Hrovat-Kavčičeva trasa najboljša. Dokaz za našo trditve nam je vseuč. prof. gg. inženjer Alačević iz Zagreba, ki je bil član te komisije in je dal oddvojeno mišljenje, ki ga mi tu doli navajamo, vsekakor pa je dokaz neinformiranosti, če kdo trdi, da se je komisija izrekla za Zupnekovo varianto, ki je več ko polovico svoje dolžine v strogo plazovitem terenu in predstavlja najdražjo izmed vseh variant. Vse slovenski javnosti povemo, da je ta varianta definitivno pokopana, to je izjavil sam železniški minister, vojaška oblast ter najmerodajnejši faktor pri Direkciji za nove gradnje, ki je prišel po gorimljeni juljski komisiji osebno na teren, da preišče sami, kar prejšnja komisija ni mogla oziroma ni hotela jasno ugotoviti. Po rezultatu študij tega najmerodajnejšega faktorja je mogla trasa iz Kočevja edino po Klodič-Hrovat-Kavčičevem načrtu preko Starega trga na Srpske Moravice; to si naj Kočevje dobro zapomni, kajti druga trasa, ki pride v poštev, je trasa iz Ribnice preko Grčaric, Bele vode, Lazca, Novega kofa, Tršca, Črnega luga na Delnice. Čeravno bi bilo zelo interesantno, če bi navsezadnje Kočevje ostalo brez vse zveze, moramo priznati, da

je trasa iz Ribnice samo poskus, da se preštudira vse dane možnosti. Prog iz Ribnice bi bila dolga okrog 78 km in bi tekla samo 10 km oddaljena od italijanske meje in to v dolžini 20 km; tu se misli radi tega celo na ozkolirno izpeljavo. Priznati moramo, da je Kočevje gospodarski centum z jako razvito lesno in tekstilno industrijo itd., ki se nikakor ne sme pustiti ob strani.

Naša borba stoji slej ko prej na stališču, da je treba tudi krajem okrog Čabra in Prezida pomagati z zgraditvijo dobrih cest ali z ozkolirno šunsko železnico za eksploatacijo tankokajšnih gozdov. Zato ima naš odbor tudi v tem oziru že podrobno izdelan načrt, kako opomoči tem krajem.

Toda zveza Slovenije z morjem mora biti res v interesu cele Slovenije in kot dokaz za to navajamo mnenje univ. prof. ing. Alačevića. Prosimo pa vse Slovence, ki jim je kolikaj na tem, da dobi Slovenija gospodarsko osamosvojitve, da se potrudijo in res pazljivo prečitajo mišljenje nepristranskega človeka univ. prof. Alačevića. Prosimo pa zato, da bo slovenska javnost res vedela, za kaj gre, zakaj nemala krivda, da nismo še dosegli zveze Slovenije z morjem, zadene slovensko javnost samo, ki se je dala begati zaradi nestvarnih razlogov, ker se ni poglobila sama v stvar, ki je uprav za njo eminentno življenjskega pomena. Upamo, da ta poziv ne bo ostal glas vpijočega v puščavi.

Oddvojeno

MIŠLJENJE UNIV. PROF. ING. ALAČEVIĆA,

člana komisije iz julija meseca t. l., dostavljen železniškemu ministru, se v glavnem glasi:

Od vseh mnogobrojnih študiranih variant za zvezo Kočevja s sušaško prog, so ostale samo tri, o katerih se more razpravljati, in to:

1. preko Čabra na Delnice,
2. preko Broda na Kupi na Brod Moravice,
3. preko Starega trga in Radence na Vrbovsko (Srpske Moravice).

Ad 1. Kočevje—Čabar—Delnice (Zupnekova prog). Čeravno je za relacijo Sušak najkrajša zveza, se ne more priporočiti radi ogromnih terenskih težkoč vsled planinskega karakterja terena, kateri po velikem delu sestoji iz karbonskih in verfenskih škrljevcev, ki so za gradnjo nevarnost. Tudi bi nova prog bila poleg postoječe sušaške proge

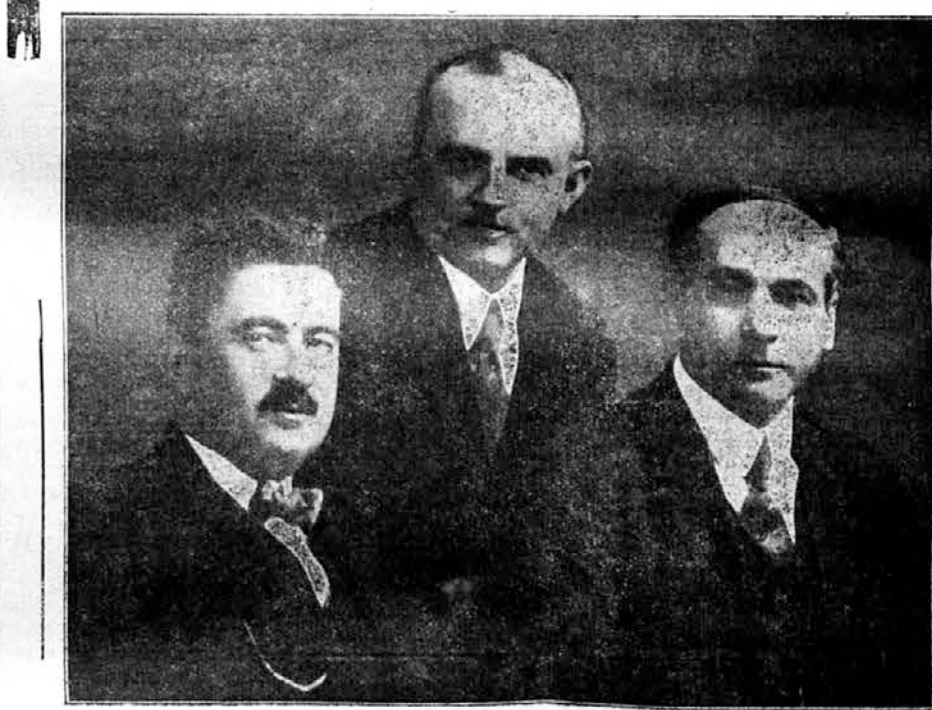
ki kakor na sušaški progi (16°/00, 25°/00 in r — 275 m). Tudi priključek pri Brod Moravicah je zelo nepovoljen in bi zahteval velikih del za novo postajo in to za diriganje in delitev vlakov v obeh smereh. Iz tega razloga in zaradi slabega terena ni priporočljiv noben priključek na odprti progi izmed Srpskih Moravic in Delnic.

V slučaju kakega drugega priključka od Broda na Kupi s sušaško prog med postajama Sušice in Delnice bi se prog podaljšala vsled večje višine, katero bi bilo treba premagati (Brod na Kupi 230 m nad morjem, Brod Moravice 541 metrov nad morjem, Sušice, Delnice pa 730 m nad morjem) približno za 11 km v primeri s prog na Brod Moravice in to vse v zelo težkem planinskem terenu. Niti s tem podaljšanjem se ne bi mogli izogniti karbonskim škrljevcev. Izpeljava in podaljšanje proge v takem terenu bi zelo podražilo že tako in tako drago prog. Zaradi nevarnosti terena velja isto, kakor je rečeno za prog preko Čabra in Delnice. Z ozirom na rečeno sem odločno proti izvršenju spoja Brod na Kupi—sušaška prog.

Ad 3. Kočevje—Stari trg—Vrbovsko—(Srpske Moravice) s priključkom iz Črnomlja (Klodič-Hrovat-Kavčičeva prog).

Ostane nam še tretja varianta po Poljanski dolini preko Starega trga, Radence in Lukovdola, katero bi trebalo po najkrajšem in najpovoljnejšem potu privedi na že postoječo in za vse potrebe prometa zgrajeno postajo Srpske Moravice, ki ima 19 tirov, vodno postajo, kurilnico in vse ureditve velike dispozijske postaje. Ona je obenem začetna postaja za gorski del sušaške proge.

Kakor je komisija geologov konstatirala, pelje ta trasa skozi popolnoma čvrst in sigurnen kraški teren (vapnec in dolomit). Po mojem mišljenju je ta trasa Direkcije za gradnje novih železnic, od katerih imamo že slojne načrte in detajlni vzdolžni profil v glavnem tehnično dobro položena. Njena

Od desne na levo: inženjerji Klodič, Kavčič in Hrovat.

jako draga in v daljših delih nesigurna. Zaradi neposredne bližine državne meje in obilice umetnih objektov je ta prog za slučaj komplikacij jako nesigurna in bi bila takoj prekinjena. Poleg tega bi se v slučaju rokade Ljubljana—sušaška prog in v slučaju deževnih perijod, radi plazovitosti tal moglo zgoditi, da postane prog za dalj časa neuporabljiva in to ravno v slučaju največje potrebe. Prog je približno 60 km dolga in je najdražja od vseh variant. Odločno sem proti taki progi.

Ad 2. Kočevje—Brod na Kupi—Brod Moravice (Musilova prog). Z ozirom na popolno nesigurnost in labilnost tal na velikih širinah in globinah na odseku Brod na Kupi—Brod Moravice in na dejstvo, da bi se z izpeljavo te nove proge izpod že postoječe sušaške na nevaren način ogrožala že postoječa prog, se strinjam z mišljenjem ostalih gospodov članov komisije, da je trasa študirana od Direkcije za gradnje novih železnic od Broda na Kupi do Brod Moravice neizvedljiva. Kar se tiče padcev in lokov, sem mišljenja, da se na vseh novih progah v zvezi s sušaško prog uporabijo enaki usponi in minimalni lo-

dožina je 44.74 km. Dolžina v relaciji proti Sušaku je od Kočevja—Stari trg—Radence—Srpske Moravice—Brod Moravice za 10 km daljša od one Kočevje—Brod na Kupi—Brod Moravice, a vsled manjših usponov in manjše premagane višine je virtualna dolžina te proge ista, kakor ona preko Broda na Kupi na Brod Moravice. Stroški gradnje bodo nesporno daleko manjši od vseh ostalih variant vključ dvema velikima objektoma. Prvi je viadukt preko Kolpe pri Radencih, za katerega je izbrana najbolj ekonomična višina od ca 85 m. Drugi je tunel skozi Lovnik, dolg 4930 m, ves v dolomitu in apnencu razen približno 150 m pri izhodu pri Vrbovskem-Selu.

Ta zveza je vojaško najbolj zaščitena, ker je bolj oddaljena od meje kot vse ostale variante. Poleg tega je v čvrstem kraškem terenu in jo je težko resno poškodovati, a lahko jo je popraviti. Kar se tiče rokade, je zelo sigurna, ker ni niti preblizu in niti predaleč od meje, a kar je najglavnejše, ni treba prevažati čet po plazoviti, nesigurni progi okrog Brod Moravic. Kar se pa tiče visokega mostu, je znano dejstvo, da se tudi največji objekti zelo težko pogode iz aero-

planov, kateri letijo s hitrostjo od 100 do 200 km na uro in to v višini več tisoč metrov. Ravno tako je nesigurno streljanje iz topov na daljino od čez 45 km. Medtem bi se pa dalo izogniti temu nedostatku na ta način, da se viadukt napravi v etažah tako, da bi se eventualna poškodba dala lahko popraviti. Poleg tega bi se dalo z majhnimi stroški za ta slučaj zgraditi eno cestno-vojaško zvezo z ostrejšimi loki, s tem da se podaljša prog za okroglo 7 km in to z istim padcem, kakor na ostali progi in da se napravi obenem en nizek most. V slučaju poškodbe velikega mostu bi se moral položiti tir po tem delu proge, ki bi sicer služila za cestni prehod preko Kolpe, ki bi bil za ta kraj itak nujno potreben. Neracionalno bi bilo samo zaradi eventualne in redke možnosti poškodbe za slučaj vojne z večjimi gradbenimi in prometnimi stroški voditi za vse čase prog na eno nižjo točko in tako dvigati tovor na večjo višino.

Po vsem, kar sem gori obrazložil, predlagam, da se ta trasa vzame za podlago detajlnega študija in izvedbo projekta, ker je nesporno najboljša od vseh predloženih variant. Takozvana protivna smer te trase v smeri proti Jadranu je preiščljena, ker je to razvijanje diktirano zaradi doline Kolpe in priključka na obstoječo prog, a ima veliko prednost priprave in kratke zveze s Črnomljem, a preko Sevnice—St. Janž z vzhodno Slovenijo. Poleg vsega tega edino ta trasa preko Poljanske doline skrajša pot iz Slovenije v Dalmacijo preko Ogulina, kar puščajjo vse ostale variante v nemar, tako, da z njeno zgradbo prav lahko odpade direktni spoj Črnomelj—Ogulin in to samo z neznatnim podaljšanjem te relacije.

Takšna rešitev vprašanja bi bila vsekakor koristna za državne finance, ker bi se s tem prihranili težki milijoni, kar se mora pri vseh novih železniških zvezah resno upoštevati, posebno z ozirom na dejstvo, da je potreba železnice po vseh krajih naše kraljevine zelo velika. S spajanjem prog se pa zmanjšajo tudi eksploatacijski stroški pri železnicah. Razlika v gradbenih in vzdrževalnih stroških bi znašala tudi do sto milijonov dinarjev, katere na drugih krajih nujno rabimo. Pri detajlnem študiju priporočam, da se proučijo vse možnosti direktnega izhoda od Lukovdola na postajo Srpske Moravice, pa četudi z za 1½ km daljšim tunelom skozi Lovnik, kateri bi bil ves v dobrem, čvrstem materialu. Obenem priporočam temeljiti študij direktno zveze Črnomelj z edinim prelazom preko Kolpe.

Globoko mi je žal, da se nisem mogel v tem vprašanju zediniti z gg. kolegi, člani komisije, izjavljam pa, da so me pri tem vodili samo splošni državni interesi, a predvsem sem imel v vidu lažje razvijanje prometa in čimmanjšo obremenitev državnih financ.

Ing. Jerko Alačević, univ. prof.

Slovenci! Prebrali ste strokovnjaško mnenje univ. prof., uvideli ste stvarnost njegovih razlogov, ki so jasni kot beli dan. Za našo prog so se torej izrekli naši prvovrstni strokovnjaki kot gg. geologi, univ. prof. Luković iz Beograda, Koch iz Zagreba in univ. prof. ing. Alačević iz Zagreba. To je najboljša pohvala za delo naših domačih železniških strokovnjakov-inženjerjev Klodiča, Hrovata in Kavčiča. Nepobitno so torej dokazali strokovnjaki, da je naša prog najboljša. Kaj je torej storiti sedaj?

Kdor hoče, da dobimo čimprej zvezo Slovenije z morjem, da se enkrat neha politika zavlačevanja, komur je za to, da se državi in Sloveniji prihranijo milijoni, ta bo z vsemi sredstvi delal na to, da se vsi Slovenci brez razlike strank združimo in enkrat kategorično zahtevamo začetek gradnje zveze Slovenije z morjem po Klodič-Hrovat-Kavčičevem skupnem načrtu, ki je nesporno najboljši. To pa bomo dosegli le tedaj, če bomo naše narodne predstavnike, ki gredo v kratkem v Beograd, pozvali, da si naj kot eno prvih in najsvejših nalog postavijo dosego graditve zveze Slovenije z morjem v najkrajšem času.

Odbor za zvezo dolenjskih železnic iz Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola z reško prog.

Anton Lušin, predsednik; Jure Koca, tajnik.

Žrebanje loterije društva TRGOVSKA AKADEMIJA V LJUBLJANI
nepreklicno dne 31. oktobra.

Srečka 10 dinarjev.

Dobitkov 885, od 50 do 100.000 Din.

Poizkusite srečo,
naročite takoj srečko!

Dnevne vesti.

ZARADI POMANJKANJA PROSTORA...

Proces proti g. Pesku je vzbujal v Ljubljani veliko zanimanje in porotna dvorana je bila vedno nabito polna ljudi, ki so z velikim zanimanjem sledili procesu. Nikdar pa ni bilo zanimanja ljudi tako veliko kakor takrat, ko je govoril dr. Tuma svojo sijajno obrambo. Ljudje so poslušali z usti in ušesi. Posebno takrat, ko je rekel dr. Tuma: »Ne pozabimo, da imamo v Sloveniji denarni zavod, kjer so bili vlagatelji oškodovani za več kot sto milijonov dinarjev in vendar nimamo tu nobenega krivca kot obtoženca. Če se poudarja, da so pri Pesku izgubili večinoma revni sloji, ne pozabimo, da bodo tudi tam izgubili v glavnem le delavci. Premogokopna družba bo sicer plačala svoj delež 60 milijonov dinarjev, toda zato bodo njeni delavci pet let stradali in trpeli, da bodo to vsoto izplačali iz svojega truda in znoja.«

Te besede dr. Tume so napravile na poslušalce in skoraj gotovo tudi na porotnike silen vtis.

Niso pa napravile nikakega vtisa na »Jutro«, ki je v svojem poročilu o poteku razprave ravno te besede, ampak že ravno te besede — izpustilo. Menda zaradi pomanjkanja prostora...

— **Odlikovanje.** Z redom Sv. Save III. razreda je odlikovan lektor francoskega jezika na ljubljanski univerzi René Martel.

— **Glasiło gospoda N. N. in slično imenujejo** esdeesarski časopisi naš list, samo s pravim imenom ne. Jasnó je, da nas niti najmanj ne boli, če gospodje lastniki in uredniki esdeesarskih listov nimajo niti toliko najprimitivnejšega takta, da bi zlasti nasprotnika imenovali samo s pravim imenom. Ni v čast slovenskemu novinarstvu, da moramo to javno pribiti in samo vsled tega tudi vso stvar omenjamo ter prepuščamo novinarskemu udruženju, da stori svojo dolžnost. Sicer pa vsem na svojo kvantiteto poselnim listom prav mirno svetujemo, da nas sploh ignorajo, če so tako malo kulturni, la ne morejo napisati našega pravega imena.

— **Iz diplomatske službe.** V zunanjem ministristvu je pripravljen večji ukaz novih diplomatskih uradnikov. Razven novicev se nameni več reduciranih uradnikov.

— **Objava kr. italijanskega generalnega konzulata v Ljubljani.** Kr. italijanski generalni konzulat v Ljubljani sporoča vsem prizadetim, da mora biti od sedaj naprej priložena vsaki prošnji za »vizum« fotografija prosilca, enaka oni, ki je pritrjena v potnem listu in to vsled novih tozadevnih predpisov, ki so v skladu z navedenimi.

— **Jugoslovanski Matice** je poslal g. Franjo Zulan, lesni trgovec v Cerknici zbirko 10.000 rabljenih poštinih znamk. Večjo zbirko znamk je poslal tudi g. Franjo Lampreht, trgovec v Rušah pri Mariboru. Iskrena hvala! Posnemajte!

— **Za Gabronov spomenik.** Za A. Gabronov spomenik so nadalje darovali: Ivan Kolina 30 Din, Uršič Fran 20, Karel Čeč, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne 100, Ivan Milač, Prevalje 30, Franjo Jošt, Celje 25, uradniki mat. sklad. drž. žel., Maribor 75, po 10 Din: Samonik Franc, Perhinc Joža, Vovk Franc, po 5 Din: Činkovic Martin, Zwischenberger Karl, Golba Franc, Krušič Val in Sporn Ivan 3 Din, vsi iz Save pri Jesenicah, Leitgeb Ivan, Sv. Križ 40, dr. Valentin Möril, Vransko 40, Fritz Josip, Kranj 10, Josip Reichman, Brežice 50, Miloš Plaš, Velenje 15, Matej Ražun 10, Ana Plešivnik, Celje 50, Matija Tomažec, Sv. Tomaž v Slov. Goricah 440, Rožman Janko 50, Rožman Terezija, Ravne pri Guštanju 20, Fran Ratej, Holmec 25, Karel Hrabra, Ormož 10 Din, Frule in Kramar, Moribor 40 Din. Vsem darovalcem najiskreneje zahvala, obenem pa ponovno prosimo vse znanee in prijatelje rajnega župnika Gabrona, da nam pišejo po položnicah, kolikor jih še niso prejeli. — **Odbor »Slovenske Straže«**, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5.

— **Razpis gledališkega abonmaja** v ljubljanskem Narodnem gledališču. Uprava opozarja vse reflektante za gledališki abonma, da sprejema nadaljnje prijave od ponedeljka dalje v knjigovodstvu dramskega gledališča, med uradnimi urami od 9. do 12 ure in od 3. do 5. ure popoldne. Vhod v knjigovodstvo je v uredskem delu poslopja na levi strani (Gradišče).

— **Ciril-Metodova podružnica za Grobelno in okolico** ima do 2. oktobra na Grobelnem velik srečolov s 300 dobilki. Ker je del čistejšega dobička namenjen za ustanovitev ljudske knjižnice, vabimo vse prijatelje družbe in ljudske prosvete, da se ga v čim večjem številu udeležijo. Po srečolovu prosta zabava.

— **Razpisana služba.** Pri mestnem magistratu v Ptuj je ponovno razpisano mesto maistratnega vodje. Prošnje je vložiti do dne 5. oktobra.

— **Iz muzealne službe.** Za kustosa narodnega muzeja v Ljubljani je imenovan dr. Fran Kos, profesor na moškem učiteljskem v Ljubljani.

— **Iz učiteljske službe.** Imenovani so: Za stalnega učitelja telovadbe na moškem učiteljskem v Ljubljani stalni učitelj I. deške osnovne šole v Ljubljani Rado Grum; za stalnega šolskega upravitelja srezki šolski nadzornik v Konjicah Božidar Gselman; za stalno učiteljico I. ženske osnovne šole v Mariboru učiteljica v Grižah Ivana Runovec; za stalno učiteljico II. deške osnovne šole v Mariboru učiteljica v Radvanju Jerica Vojnilović; za stalno učiteljico deške okoliške šole v Celju učiteljica v Lajterspergu - Krčevini pa stalni srezki suplent za srez Maribor levi breg Fran Bratoš.

— **Iz sodne službe.** Za višje pisarniške oficiale so imenovani pisarniški oficijali Joško Čampa pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani, Anton Mehle in Alojzij Gunde pri okrožnem sodišču v Novem mestu, Gregor Vrabčič pri okrajnem sodišču v Trzinu, Anton dokler pri okrajnem sodišču v Sevnici in Dragotin Schmitl pri okrajnem sodišču v Trebnjem.

— **Nezgodna francoskega ministra.** Francoskemu notranjemu ministru se je pripetila te dni nenavadna nezgoda. Ko je »zalopulnik« odhajajoč iz ministrstva vrata, si je priprl roko. Pri tem se je tako poškodoval, da je moral oditi v bolnico.

— **Pošta s psi v Kanadi.** Kanadska poštna uprava je nanovo upeljala reden poštni promet, ki ga oskrbujejo psi, s severnim delom dežele in z obljudenimi otoki v Severnem ledenem morju. Poštna zveza bo vpostavljenja med Alberto in Aklamavik-om. Proga je 1800 milj dolga. Pot vodi čez obsežne ledene pustinje, kjer ne sreča drugega, kot divje zveri in kjer vladajo vedno snežni zameti. Čez dan razsvetljuje ledene poljane arktično sonce, ponoči pa blede luna, ali pa semtertja magični severni sijaj.

— **Henry Ford kupuje zemljo v Braziliji.** Kot poroča »World« je znani industrijalec Ford nakupil v Braziliji 1.200.000 juter zemlje za ogromne denarje 42.000.000 dolarjev ali 1.310.000.000 dinarjev. Kupiti hoče še nadaljnjih 2.800.000 juter. Na nepreglednih poljanah hoče urediti kavčukove plantaže.

— **Osební vlak pri Potsdam-u se je ponesrečil.** V nedeljo zvečer je pri Potsdam-u osebni vlak stočil s tira. Lokomotiva in službeni voz sta se prevrnila in sta močno poškodovana, dočim so osebni vozovi več ali manj poškodovani. 16 se je lahko, 4 pa težje ranjenih, tako, da so jih morali prepeljati v bolnico. Ponesrečenci so po večini izletniki. Uvedena je najstrožja preiskava. Domneva se, da se je zlomila os voza.

— **Velika letalska nesreča v Nemčiji.** Na progi Berlin-München v bližini Fleidsa je te dni ponesrečil aeroplan P 585. Pilot in štirje polniki, med njimi nemški poslanik v Washingtonu Malzen, so ubili.

— **Samonir zaradi kart.** V Miskolcu se je ustrelil dr. Emerik Kress, major in predstojnik obmejne carinske straže. V noči je zakvarjal 60.000 pengó uradnega denarja. Nesrečno zapuščeno in šest nepreskrbljenih otrok. Policija je proti kvartopircem, s katerimi je pokojni igral, uvedla najstrožjo preiskavo.

— **Konj somnambulist.** V Melfordu imajo konja somnambulista. Zapusil je v noči hlev in padel v neko klet. S težavo so ga spravili s kleti, zakaj divje je udarjal okoli sebe, ker so ga bolele rane, ki jih je dobil pri padcu. Konj se je že večkrat popreje v spanju sprehal. Učenjaki proučujejo to nenavadno konjevo lastnost.

— **Trije moški posilili 12 letno deklico.** V Ratenburgu v Thüringenu je obtožila 12 letna deklica tri moške, češ da so jo posilili. Eden od trojice je znorel, drugi se je obesil, tretji pa je bil oproščen krivde.

— **Brezsrčna mati.** Te dni so sostanovaleci neke hiše v Kuhačevovi ulici v Zagrebu prijavili mater male šestletne Nevenke policiji. Sostanovaleci izjavljajo, da je uboga deklica prejemale dnevno toliko udarcev, da je pravi čudež, da je otrok pri življenju. Joka in stoka, prošnje in rotnja se sliši dnevno toliko, da se človeku od bolesti trga srce. Zadržne dni se je celo zgodilo, da brezsrčna mati ni bila zadovoljna, ker je do krvi pretepla ubogo dete, ampak je mučila otroka dalje. Vsa stopena je uboga Nevenka morala trpeti tudi glad zaradi veselosti in razposajenosti. Zdravnik, ki je preiskal malo mučenico se je pridružil tožiteljem, ker je dognal, da ima ubogo dete več velikih podplutb. Starši so se zagovarjali, češ, dekletce je tako razposajeno, da je drugače ni mogoče ugnati. Vse moleovanje je bilo brezuspešno. Zaradi nečloveškega postopanja sta bila roditelja obsojena na 100 dinarjev globo.

— **Afera zaradi zapuščine Grosavescu-a.** Brat Nelly Grosavescu-jeve, dr. Arpad Kövösy, je vložil pri dunajskem sodišču tožbo na izplačilo 7500 šilingov iz umetnikove zapuščine, češ da je bil posodil pokojniku 7500 šilingov za nakup vinograda. Sorodniki Kövösy-a trdijo, da Kövösy nikoli v življenju ni posedal take vsote. Priznajo pa, da je pokojnik kupil nekega dne vinograd, a za svoj denar.

— **»Gospodinski koledar«** Jugoslovanske Matice za leto 1928 izide koncem oktobra t. l., nakar že sedaj opozarjamo vse gospodinjke.

— **Trgovci.** Inserirajte v »Gospodinskem koledarju« Jugoslovanske Matice, ki je v večtisočih izvodih razširjen po celi Sloveniji.

Ljubljana.

— **Izpopolnitev javne razsvetljave v Sp. Šiški.** Vsled pismenih in osebno došlih prošenj od strani nekaterih stanovalcev, zlasti posestnikov, v Sp. Šiški, da bi naša »Električna zadruga« izposlovala javno razsvetljavo v novo nastalih ulicah oziroma razsvetljavo v starih ulicah ojačila, sporočamo šišanskemu občinstvu sledeče: Električna zadruga se je kakor doslej tudi letos že ponovno zavezala za to zavezo in stavila mestnemu magistratu, kateri to razsvetljavo plačuje obsežen predlog. Upoštevala je tudi na novo nastale ulice. Na podlagi komisijonega oglada na licu mesta si je vladni komisar mestnega magistrata predlog »Električne zadruge« z malimi korekturami osvojil. Naša zadruga je te dni prejela odlok mestnega magistrata, s katerim se obvešča, da je razširjenje dovoljeno. Ko bomo prejeli potrebni material, bomo takoj začeli z gradnjo razsvetljave, tako da bo Sp. Šiška vsaj začetkom novembra raz-

svetljena. Povečanje števila obločnic bo dalo Sp. Šiški še posebno lepo lice. To v blagohotno vednost prizadetim šiškarjem. — Salehar Franc t. r., načelnik »Električne zadruge«.

— **Mestni gospodarski urad** odda na stavbišče nove mestne hiše ob Poljanski cesti brezplačno (v iskopanje s štorom vred) 3 velika kostanja drevesa. Prosilci naj se zgledajo med 10. in 12. uro v sobi št. 15.

— **Darilo za mestne reveže.** Neimenovani dobrotnik je nakazal mestni blagajni Din 950.— kot darilo za mestne reveže, osobito bolne. Iskrena hvala.

Maribor.

— **Poučna ekskurzija živinorejcev v Avstrijo.** V sredo, dne 28. septembra zjutraj odpotujejo udeleženci poučne ekskurzije živinorejcev, katero priredila skupaj oblasni odbor mariborske oblasti in mariborski okrajni zastop v Avstrijo. Ekskurzijo vodijo strokovnjaki od kmetijskega oddelka velikega župana. Povratek se vrši v nedeljo, dne 2. oktobra preko Dravograda. Prijavilo se je okoli 50 oseb. Vsi sprejeti udeleženci se morajo zbrati pred glavnim kolodvorom v Mariboru v sredo ob pol šestih zjutraj, kjer prejmejo ustmeno vsa nadaljna navodila.

— **Najdenček.** Januarja 1. 1920, to je pred 6 in pol letom je bilo najdeno v veži pred vratmi mariborske javne bolnišnice. Gdní staro dete ženskega spola, povito v plenice. Do danes ni bilo mogoče ugotoviti identitete tega otroka. Kdor bi vedel kaj o tem otroku ali njegovih stariših, naj to sporoči mestnemu magistratu v Mariboru (Konskripcijski oddelke).

— **Mariborski gostilničarji in konkurenca.** Mariborski gostilničarji so postali nejevoljni radi konkurence, ki jo jim povzročajo številne točilnice (vinske kleti). Gostilničarska zadruga je podvzela pri vseh kompetentnih oblastih energične korake, v svrhu da se prepreči nadaljnje otvarjanje točilnic.

Celje.

— **Seja občinskega sveta.** V petek ob 18. uri se je vršila seja celjskega občinskega sveta. Župan dr. Gorican je ugotovil sklepčnost ter pozdravil novega odbornika prof. Cestnika, ki je prišel namesto odstopivšega odbornika Gračnerja. Prva točka sporeda, volitev odbora Mestne hranilnice, je na željo gerenta odpadla; nato se je glasovalo o predlogu imenovanja novega ubožnega sveta. — Sledil je referat finančnega referenta dr. Vrečka. Ustavljač se pri posameznih proračunskih postavkah prejšnjih let, je ugotovil, da so bili proračuni nerealni in da so se vsiljavne vsote čisto za dvojen, trojen celo štirikraten znesek prekoračile. Zato je predlagal, da se v svrhu razjasnitve vsled prekoračenja proračunov proračunski zaključki za leto 1925 in 1926 začasno ne odobrijo, ampak se naproša oblasni odbor, da pošlje strokovnjaka v svrhu pregledanja računov, odnosno da pooblasti župana, da sam imenuje strokovnjaka. O predlogu, ki je vseboval revizijo le za notranji forum, se je mnogo prerekalo. Baš iz povdaranja divergenc med proračunom in izdatki in to brez napadanja, se pač ni moglo sklepati na pomanjkanje »politične kurtuazije in noblesce«, kakor se je to s strani opozicije očitalo. Bivši župan dr. Hrašovec in drugi govorniki opozicije so hoteli v tem videti žalitev; govorili so tudi o časti, ki jo »mogoče drugače shvačajo«, pri čemer je nastal v dvorani velik hrup, da se celo zvončica ni slišala. Po dolgem prekanjanju je bil predlog sprejet. Sledil so referati raznih odsekov, med drugim se je kinu Gaberje cena električnega toka znižala od 8 Din na 6 Din. Kot zadnji je bil sprejet predlog dr. Ogrizka (socialno politični odsek), da se nove stavbe razbremenijo za dobo desetih let vseh občinskih doklad. Med slučajnostmi se je na predlog socialistov sklenilo, da se pošlje brzojavno vladi protest proti ukinjenju nekaterih gimnazij v Sloveniji. Malo pred 23. uro je župan sejo zaključil.

— **Podružnica Jugoslovanske Matice v Celju** priredi v spomin koroškega plebiscita spominsko akademijo v soboto dne 8. oktobra t. l. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma v Celju in naslednjega dne dopoldan prodajo znakov in evclije po mestu. Vsa narodna kulturna društva vabimo za njihovo sodelovanje in prosimo, da se po svojih zastopnikih udeležijo seje J. M., ki se v ta namen vrši v petek dne 30. t. m. ob 6. uri zvečer v čitalnični sobi Narodnega doma in nam tedaj naznanijo tudi način njegovega sodelovanja. Pričakujemo vsestranskega odziva. — Z narodnim pozdravom! Podružnica »Jugoslovanske Matice« v Celju.

»LJUBLJANA V JESEN«

RASTAVA SADJA.

Veliko zanimanja vzbuja letos sadna rastava, ki je vprizorjena v obliki sadnega sejma. Obiskovalci se ne morejo nagledati lepega sadja. Najdlje se mude v tem oddelku. Vse sadje je razstavljeno v ličnih ameriških zabojih z enotnimi etiketami, na katerih je čitati ime razstavljalca, sorto, težo in ceno. Zaboji so razvrščeni v šestih vrstah, deloma ob obeh straneh obsežnega paviljona, deloma na prostorih in dolgih mizah. Vsega skupaj je 500 zabojev 70 razstavljalcev. Po 50 zabojev sta razstavila veleposveti A. Ulma v Klevčevu in grofica Trenkl v Sevnici, 40 zabojev župnika Šribar v Artičah, 30 zabojev graščina v Brežicah in I. Bon v Krškem, 20 zabojev Wutscher v Brezovici in 18 zabojev Jož. Rudež v Tolstemu vrhu pri St. Jerneju itd.

Po množini in lepoti se najbolj odlikuje tujenjsko sadje, kateremu se pridružuje tudi sadje iz brežiškega in sevnškega okraja. Prav lepe vzorce luksuznega sadja je razstavil Ptuj (Hinze, Sagadin, Brenčič, Dostal). Precej lepo sadje je tudi iz Savinjske doline (Plesec i. dr.). Tudi ljub-

ljanska okolica je pokazala, da prideluje dosti lepih jabolk (Godec, Malanoga, Avsec v Dolu, bar. Müller v Bokalcih, podružnica Sv. Jošt, Vrhovec iz Dragomelj, Jurca in Jereb v Podlipi) itd.

Največ je razstavljenih voščenk (100 zabojev), kanadk 70 zabojev), mošnjakarjev (30 zabojev), parmen (30 zabojev) itd. — Kartuzijanski samostan je razstavil 90 izredno lepih plodov najfinjših namiznih brus (zimski dekanka, angoulemka, društvenka, kleržo, diclovka itd.) vzgojenih na spolirjih in 40 plodov izredno lepih namiznih jabolk, med katerimi se nahajajo tudi krasni eksemplari belega zimskega kalvila.

Odlikovani so bili z zlato kolajno: Jož Rudež v Tolstemu vrhu in Ant. Ulma v Klevčevu, s srebrno kolajno: grofica Matilda Trenkl v Sevnici, župnik Jos. Šribar v Artičah, grof Attems v Brežicah, Iv. Simončič v Brežicah, J. Plesec v Šmartnem ob Paki in sadna drevnena v Kukanovcih; z bronasto kolajno: Ant. Tkalec v Obrežu, bar. Müller v Bokalcih, Mih. Brenčič v Ptuj, Er. Hinze v Ptuj, Ljud. Sagadin v Ptuj in Al. Radevič v Brezovici pri St. Jerneju. Priznane diplome so se priznale: Samostanu v Pletterjah, Kmetijski šoli na Grmu, Kmetijski šoli v St. Jurju, O. Bambergu v Impolci, Jak. Znidaršiču v Središču, Jos. Tomažiču v Vitanju, Vinko Stergarju v Sromljah, Ant. Godec v Malinogi, Štef. Jerebu v Podlipi, Fr. Šestaru v Slatini, Mih. Marovtu v Braslovčah, Pavlu Dostalu v Ptuj.

Čebelarstvo na pokrajinski razstavi v Ljubljani 1927.

Razstave so se udeležili čebelarji iz vse Slovenije.

Množina razstavljenega medu in množina zaloge, s katero čebelarji razpolagajo, nam kaže, da je bila letos čebelarska letina bolj slaba. Posebno malo je cvetličnega medu. Postal je žrtev pozne slane, deloma suše.

Več je ajdovega medu. Ima kakor ves naš med sploh temnejšo barvo, zato pa vsebuje več rudninskih snovi in je bolj radio-aktiven, kakor tuje, vpeljavane svetle vrste, ki so tu in tam celo ponarejene.

Ocenjevalna komisija, obstoječa iz gg. A. Bukovca, M. Humeka in Jos. Verbiča je našla, da je ves razstavljeni med zelo okusen, čist, zadosti zrel in lično opremljen.

S srebrnimi kolajnam so bili odlikovani: g. Šetinc v Jesenic, Fr. Hernja iz Središča, Jože Okorn iz Škofje Loke, Jos. Mrak z Vičja, Fr. Kunaver iz Zirovnice. Bronaste kolajne so dobili: J. Bratuša iz Obreč, J. Elzner iz Ljubljane, J. Fišer iz Rogatca, Ivo Verbič iz Ljubljane, R. Galloš iz Mežice.

Posebno priznanje se je izreklo Fr. Ručigaju iz Dobenege in Iv. Jenku iz Mirne peči.

Razstavljeni prostor je okrašen z ličnimi napismi, ki opozarjajo konsumente, da je med najboljšo živilo za mladino, rekonvalescente, turiste in oslabele stare ljudi. Je pa tudi izborna zdravilo za slabokrvne, nerazvorne in težko prebavljajoče osebe. Zato ga ne bi smeli pregledati v nobeni hiši.

Na razstavišču se prodaja in toči med v posode, ki jih prinesejo ljudje s seboj, ali pa se kupijo na mestu. Napredaj pa so tudi še nekateri vzorci, ki se bodo oddajali ob sklepu razstave po nizki ceni.

O DELOVANJU TELOVADNEGA ODESKA »ATENA«

Ker smo mnenja, da je dobro, ako ima javnost vpogled v notranji ustroj društvenega dela, pošiljamo naslednje poročilo o svojem najstarejšem odseku. 27. leto polnoma vsako jesen telovadnico, slika je na zunaj vedno ista, samo da stopa že tretja generacija med naše vrste. Iz prvih skromnih početkov in preko pomanjkljivih telovadnih sistemov se je razvila naša telovadnica v najmodernejšo telovadno šolo s strogo disciplino in strokovnjaškim vodstvom. Telovadba se vrši samo v zimskih mesecih do zgodnje pomladi v zaprtih prostorih (telovadnica liceja), čez leto se preseli vse delo pod milo nebo (sporito vežbališče »Atena« v Tivoliju). Goji se vsako telovadno uro prosti tek z različnimi gibi rok za prožnost telesa, proste vaje, s katerimi se predelavajo vsakokrat vse posamezne mišice telesa, v odmorih se pazi na pravilno dihanje, nato sledi nekoliko vaj na orodju in kot zaključek igra z žogo. Članstvo je razdeljeno na več oddelkov: deca od 5. leta dalje, gojenke in žene. Telovadba za žene je namenjena vsem onim, ki žele okrepiti iz zdravstvenih razlogov, nervoznim, da utrdijo živčevje, po pisarnar zaposlenim nudi potrebnega gibanja itd. Pogled za kulise bi najbolje pričal o tem, kako poživijo naše utrjene gospodinje in duševne delavke v teh kratkih urah telovadne vežbe, da sližijo zlasti pri igri z žogo razigrani veseli mladini. V naročju zdrave žene počiva zdrav slovenski rod. Telovadnemu odseku z vnebo in vzorno natančnostjo načeljuje že dolgo vrsto let ga. Matjaž dr. Vrančičeva s pomočjo go. Maše dr. Švigličeve. Dne 26., 27. in 28. t. m. se vrši v licejski telovadnici od 16. do 19. ure vpisovanje za novo sezijo.

ANTON MELIK, KOLONIZACIJA LJUBLJANSKEGA BARJA.

V Ljubljani 1927. Založila Tiskovna zadruga. Str. 67. 3 zemljevidi — Slike — Tlorisi.

O Ljubljanskem barju imamo razmeroma mnogo literature. Ti spisi obravnavajo Ljubljansko barje največ s hidrotehniške, kulturnotehniške ter s prirodopisne strani ali pa podajajo zgodovino osuševalnih del.

Pričujoča knjiga je prva, ki obravnava Barje z antropogeografskega stališča.

Najprej podaja kratek pregled osuševalnih del od leta 1762 do danes. Nato sledi opis, kako so izkoriščali barske površine pred kolonizacijo, ki je pričela leta 1830 in kako je izvedel naselitev osušenega terena ljubljanski magistrat in kako so se razvijale kolonije na Barju, Črna vas, Izanska cesta

(nekdanja Karolinska zemlja), Hlovice in Hauptmanca ter Lipe. Tretji oddelek popisuje lego in razvoj naselbin na Barju ter nastanek njih imen. V četrtem raziskuje, odkod so se naselili kolonisti ter karakterizira sedanje gospodarsko stanje naseljencev, iz česar se pokaže končni efekt naseljevalne akcije. Zadnji odstavek govori o nekaterih posebnostih Barjanov in njih bivališč.

Študiji so priložene karte in slike in sicer karta kulture na Barju, narejena po stanju iz leta 1825, karta posestnega stanja v letu 1825 ter situacijska karta barskih naselbin in vrh tega nekaj slik in florisov značilnih barjanskih hiš.

Knjiga ni pusta učena razprava, marveč je pisana zanimivo in tako, da jo bo s pridom in veseljem bral vsakdo, kdor se zanima za ljubljansko barje. Nanjo opozarjamo zlasti učiteljsko, duhovniško in druge izobražence na opisanem ozemlju.

PESEK OBSOJEN NA 10 MESECEV.

Razprava proti A. Pesku se je v soboto nadaljevala ter je bila končana ob 22.45. Prečitane so bile izpovedbe raznih prič. Vse te izpovedbe pa niso povedale nič novega. Nato je bilo stavpovedalec šest vprašanj, čje je ljenih poročinom šest vprašanj, čje je najbolj učinkovit la, da so se izvršili v Sloveniji ludi večji polomi, a ni bil nihče poklican na odgovornost.

Poročniki so nato vprašanje o krivdi potrdili z 8 da in 4 ne, vprašanje o golufiji pa zanikali, nakar je bil A. Pesek obsojen na 10 mesecev strogega zapora. Kazen pa je A. Pesek v preiskovalnem zaporu že prestal.

Jugoslavlani v La Plati osnujejo svoj dom.

V La Plati izhajajoči španski list »La Tribuna« objavlja članek, iz katerega posnemamo sledeče:

»Jugoslovansko društvo »Kosovo« je sklenilo na eni svojih zadnjih sej, da zgradi veliko novo šolsko poslopje.

Realizacija načrta pomeni v kulturnem življenju jugoslovanskih izseljencev velik korak naprej.

V to svrhu izda narodna banka v La Plati 1000 akcij po 5 pezov (vsaka po 23 dinarjev). Ki jih bodo pokupili tamkajšnji Jugoslavlani in ljudje, ki simpatizirajo z našim narodom.

V La Plati živi približno 3000 Jugoslovancev. Če upoštevamo tudi one, ki ž njimi simpatizirajo, je evidentno, da je načrt v kratkem času izvedljiv.

Jugoslovanska vzajemnost in jugoslovanski patriotski čut, obojno je znano ter je porok, da bo akcija, ki naj zajedno utrdi ljubezen do domovine, uspeša.

Društvo »Kosovo« goji že od svoje ustanovitve med jugoslovanskimi rojaki družabnost ter nudi jugoslovanskim izseljencem tudi gmočno pomoč.

Jugoslovanski izseljenci, ki kažejo veliko ljubezen do rodne grude, so zajedno tudi v novi domovini dobri patrijoti.

Gospod Peter Kebelić je predsednik društva odkar društvo obstoja. Ustanovljeno je

bilo društvo »Kosovo« leta 1918. Neumorne mu delovanju Petra Kebelića in njegovi pritrvalnosti gre zahvala za sijajne uspehe na kulturnem polju, posebno za na šolskem.

Jugoslovanski kolonisti uživajo v našem narodu splošne simpatije.

Sport.

II. Kolo prvenstvenih tekem.

Primorje : Jadran 4:0.

Jadran se napram Primorju ni dobro odrezal. Po njegovi nedeljski zmagi nad Slovanom bi bilo soditi, da bo tudi Primorju nudil trd odpor, kot se je to že parkrat dogodilo, in da bo razlika minimalna. To se ni zgodilo. Njegova igra je bila razlgana, v moštvi ni še prav nobene skupnosti. Temu bo krivo najbrže pomanjkanje skupnega treninga. Primorje je nastopilo brez Slamića in Jančigaja, vendar na tem ni utrpelo nobene izgube, specijelno kar se tiče Slamića, je bila pač igra potem lepša, kot običajno. Moštvo nudi sliko izbalancirane enajstorce, ki bo desedanjemu prvaku Iliriji delala mogoče preglavice pri boju za prvenstvo. — Že v 5. minuti vsled handsa branilca Jadrana diktirano enajstmetrovko pošlje Erman neubranljivo v mrežo. Sledi nekaj časa izenačenja in odprta igra. Opazi pa se tehnična in taktična premoč Primorja, pa zamudi oz. zastrelja nekaj lepih pozicij. V 31. minuti lep center desnega krila Primorja, Erman ujamé in postavi stanje 2:0 za Primorje, kar do konca prvega polčasa tudi ostane.

V 6. minuti drugega polčasa zopet 11 metrovka proti Jadranu. Uršič zastrelja. V 10. minuti beleži Erman svoj tretji uspeh. 3:0. Primorje preide v odločno premoč in more v 30. minuti beležiti rezultat 4:0. Vsi nadaljnji napadi ostanje brezuspešni. Jadran brani kar more in mu tudi uspe obdržati rezultat 4:0. Sodil je dobro g. Deržaj.

Slovan : Hermes 3:2.

Druga tekma med Hermesom in Slovanom je nudila bolj interesanten boj. Oba nasprotnika sta si bila enaka. Hermes tehnično boljši, Slovan pridnejši. Kazalo je že, da bo Slovan odšel poražen z igrišča. Posrečilo pa se mu je v zadnjih 10 minutah iznečati in tudi priboriti si zmago. Pri tem pa je treba omeniti, da sta oba gola proti Slovanu nekoliko dvoftiljiva. Za prvega se iz daljave, v kateri je stal sodnik, na noben način ne bi moglo sigurno presoditi, je li držal vratar žogo v gol. Čez črto, ali je do tega še manjkalo. Ker do žvižga je držal vratar žogo v rokah. Drugi gol je pa porinil »Binček« z rokami v gol. Oprostljivo pa je, da sodnik tega v poziciji, v kateri je stal, ni mogel videti. Ozirati pa se na proteste igralcev je težka stvar. — V prvi polovici menjajoči se napadi obeh nasprotnikov ostanje dolgo časa brez uspeha. Obrambi delata na vso moč. Vendar pa so bili v splošnem Slovanovi napadi nevarnejši, ker je izrabljaj prilike za strel, kar pri Hermesu ni bilo opaziti. V 24. minuti strel Hermežana iz neposredne bližine na gol. Slovanov vratar vjame, pri tem se v gneči z žogo obrne okrog. Sodnik žvižga, razsodi, da je pri obratu vratarja, bila žoga nešena čez črto, torej gol za Hermes. Slovan skuša na vsak način izenačiti. V dobri formi nahajajoča se obramba Hermesa pa obrezuspeši vse to prizadevanje. V drugi polovici zopet popolnoma enaka si napada poskušata priti do izraza in do uspeha. Pri enem teh napadov prodre Zalokar, šutira, golman ujame, pa ne obdrži žoge in na tleh se nahajajoči Zalokar porine z roko žogo v gol. 2:0 za Hermesa. Izgleda, da bo pri tem tudi ostalo. Slovan pregrupira svojo postavbo. Flak zavzame mesto v napadu. Slovanovi napadi postanejo odločnejši in nevarnejši. V

32. minuti mečan šut Flaka na gol. Vrtar Hermesa odbije. Rakuš ujame in pošlje iz neposredne bližine neubranljivo v mrežo. V 38. in 41. najde žoga še dvakrat pol v Hermesova vrata. V 43. minuti zastrelja potem Slovan še 11. metrovko. Sodnik g. Smole objektivno. Omenjenih pogrešk pa je sam kriv, ker, »sodnik za žogo«.

Reka : Svoboda (II. razred) 4:3.

Rez. Primorje : rez. Jadran 4:2.

Rez. Slovan : rez. Hermes 2:3.

Lahkoatletsko prvenstvo Slovenije.

Lahkoatletski dvomatch med Ilirijo in Primorjem, ki se je imel vršiti v soboto in nedeljo na igrišču Ilirije in od katerega se je upravičeno pričakovalo odličnih uspehov naših najboljših atletov, se ni vršil po krivdi Ilirije, ki ni hotela startati s svojimi atleti. Ta svoj ukrep je utemeljevala s tem, da je hotel na strani Primorja startati član zagrebškega Marathona tekač Kumer, ki pa je upravičen nastopiti šele 12. marca 1928. Če je tako, potem Kumer ni smel nastopiti, sodba o tem pa, če je v to upravičen ali ne, pa ne gre nobenemu klubu, posebno pa že ne sodelujočemu, ampak razsodilcu. Da se pa pri nas dogajajo take stvari, je pa v prvi vrsti krivda JLAS, ki na to važno prireditel v ni poslal svojega delegata. To je eno; drugi nič manjši nedostatek pa je nad vse pomanjkljiva organizacija prireditelja. Kajti to vendar ne gre, da se proga čisti in razdalje merijo šele v času, ko bi se že davno imel pričeti miting; taka brezbriznost vpliva demoralizirajoče na tekmovalce in na občinstvo; slednje, ki je prišlo v precejšnjem številu, je dalo duška svoji nevolji z ostrimi besedami, po večini pa je zapustilo igrišče ter zahtevalo, da se mu vrne vplačana vstopnina.

Prireditel se je potem sicer vršila — seveda brez sodelovanja Ilirije — brez nadaljnjih incidentov. Vendar pa je bilo razpoloženje med tekmovalci silno slabo in temu primerni so bili tudi doseženi rezultati, ki jih ni niti vredno omenjati. Naš sport pa pri tem rapidno prepada, publika že zdavnaj nima več posebnega zanimanja za lahkoatletске prireditve in če se merodajni faktorji ne bodo v zadnjem trenutku zganili, bo slovenskega sporta kmalu konec.

BOKSMATCH TUNNEY—DEMPSEY.

Gene Tunney je porazil svojega nasprotnika vže drugič, ne s knock-outom, česar tudi nihče ni pričakoval, pač pa sigurno po točkah. Dejstvo, da si še noben bokser težke kategorije ni zopet priboril izgubljen championat, se je tudi v tem boju izkazalo za pravilno.

Dempsey je sicer za 3 in pol cm večji, tudi so njegove roke 7 in pol cm daljše od Tunneyevih, kar je vsekakor velike važnosti, toda vlcie temu je podlegel mlajšemu nasprotniku in tudi celotni trening ni mogel nadomestiti brezdelja zadnjih dveh ali treh let pred prvim porazom. Kakor svoječasno slavni Jim Jeffries, tako je tudi Dempsey iskal rešitve v clinches — v objemih, v bližinskem boju, toda Tunney se je temu vedno spretno umaknil. Dempseyeva kariera kot bokser je končana.

V naslednjem podamo kratek opis boja: Prvi je napadel Dempsey, vendar je po par ponesrečenih udarcih takoj forsiral bližinski boj, ki se mu je pa Tunney umaknil. Proti koncu 1. runde je plasiral Dempsey dva udarca v prsa, Tunney pa se je revanžiral z udarcem v čeljusti. — V 2. kolu je postala borba srditejša. Dempsey išče zopet rešitve v clinchu, sprejme pa več trdih udarcev v glavo in telo. Runda se piše Tunju v dobro. V 3. rundi je poskušal Dempsey zadati knock-out in napada v to svrhu z vso silo; Tunney ga zadržuje z rokami, kar izzove viharen protest pri Dempseyevih pri-

stavih. V bližinskem boju je kar deževalo z obeh strani udarcev na glavo. Tudi ta runda konča v prid Tunneya. — V 4. rundi, ki je končala neodločno, je Dempsey za kratek čas onemogel in brez moči obvisel na vrvi; toda v tem kritičnem trenutku je zapel gong in ga rešil. — V 5. rundi pogodi Tunney več silnih udarcev, ter rani Dempsey nad očesom. — Slika 6. runde ista kot prej; Dempsey forsira bližinsko borbo in stalno napada, tako da se mu prizna runda. — V 7. rundi je Dempsey v premoči; s silnim udarcem podere Tunneya na tla; sodnik pristopi in začne šteti . . . Predno pa izgovori »deseti« se Tunney opotekaje pobere in se izogne ponovnemu napadu Dempsey s tem, da gre v clinch. Toda tudi to bi ga ne bilo rešilo, kajti visi že na vrvi; lakral se pa oglasi gong. — V začetku 8. runde se prevladuje Dempsey; toda kmalu začne omagovati in silen udarec Tunneya ga podere na tla. Runda se prisodi Tunneyu. — V 9. kolu peša Dempsey čedalje bolj. Kri mu zaliva obraz in mu otežkoča prsi pogled. Borba se vrši po večini telo ob telesu. — V 10. kolu skušata oba borca izsiliti knock-out zmago. Toda Dempsey je na koncu. Udarec za udarcem pada na njegovo krvavo glavo. Tik pred koncem zadobi še dva strahovića udarca v čeljust. Glas gonga prekine boj in sodnik proglasi Tunneya za zmagovalca.

Po zmagi Francozev v tekmi za Davisov pokal dobiva tajništvo francoske teniške zveze na tisoče čestitk. Prvi brzojav je došel od ameriške teniške zveze, ki se je glasila: »Srčna čestitka k zmagi za Davisov pokal. Francosko moštvo je igralo izborno. Izrečno nas veseli, izročiti Vam Cup-trofeje.« Nadalje so čestitale zveze Danske, Belgije, Nove Zelandije, Avstralije, Švice, Španije, Indije, Brazilije in seveda od vseh francoskih tehniških društev. Francoski časopis »L'Auto« je priredil zbirko za nakup dostojnega darila »štirim musketirjem« in teniški klub v Nizzi je sledil njegovemu koraku.

Nov svetovni mojster v boksu. V Philadelphiji se je vršil pred 30.000 gledalci boksmatch za svetovno prvenstvo v peresni teži, ki je bila prosta po odstopu Kid Kaplana. Benny Bass si je priboril naslov v boju na 10 rund proti Redu Chapmanu. Bass, ki je kakor mnogo drugih ameriških bokserjev lahke teže židovskega pokoljenja, je rojen v Rusiji in je 23 let star. Od 1. 1923, odkar nastopa kot profesionalni bokser, se je Bass boril že 60 krat in je bil samo trikrat premagan, medtem ko je 25 krat zmagal s knock-outom, ne da bi bil sam kdaj izštet. Njegov 3 leta starejši nasprotnik, ki je tudi žid in ki se imenuje s pravim imenom Moric Kaplan, boksa od 1. 1920; udeležil se je 84 boksmatchev in tudi ni bil nikdar knock-out poražen.

To in ono.

ZAGREBČANKA — RUSKA KNEGINJA.

Budimpeška policija je aretirala žensko, ki se je izdajala za veliko kneginjo Aleksandrovo. Žena, ki je zelo naobrazena in govori 9 jezikov, je rojena Ruslovic in se je poročila z zdravnikom Kličevićem. Lažna ruska kneginja je dovršila leta 1917 zagrebško trgovsko šolo, a se je končno posvetila novinarstvu. Po moževi smrti, s katerim je imela dvoje otrok, se je seznanila s sodrušnikom »Agramer Tagblatt«, s katerim vred je bila med vojno obsojena zaradi špionaže na 10 mesecev ječe. Po prestani kazni se je odpravila na Dunaj, kjer je presedela 14 mesecev zaradi kraje. Za časa komunistične vlada na Ogrskem, se je preselila v Budimpešto in se končno stalno nastanila v Sopronu, kjer je bila v službi sovjetov. Po padcu sovjetskega

Modno pismo.

Danes prinašamo sliko elegantne in praktične obleke, ki se da potom majhne izpremembe pretvoriti različne obleke. Kot material se lahko uporabi črn crêpe de Chine.

Životek à la bolero je okrašen prav tako kot rokavi s plisoi. Plisirani spodnji del živetka je sešit s krilom, ki je prav tako plisirano. Lahki pas je iz istega materiala. Obleka je spredaj odprta. Spodnja obleka je lahko različna. Combiné, spredaj okra-

šen s srebrnimi ali zlatimi čipkami napravljaja zelo eleganten utis. Drugič lahko uporabimo spodnjo obleko iz rožnatega crêpe de Chine. Tretjič zopet vzamemo bel crêpe georgette s črnimi traki. Tako ustvarimo lahko iz ene obleke tri.

Nosijo se usnjene garniture na jesenskih oblekah in usnjeni pasi, usnjene cvetlice na ramah, zapesnice iz kačje kože, igle za klobuke, okrašene z majhnim kamenitim kipcem Buddha, ki nas obvaruje, kot pravijo, nesreč.

režima so jo internirali v Zalazgerszegu, kjer je imela razmerje z nekim orožnikom, ki je zaradi nje izgubil službo. Od tam je zbežala v Zagreb le za nekaj dni. Odšla je zopet na Dunaj, kjer se je seznanila z Rusom Baljmovskim. Skupno sta se odpeljala v Moskvo, od tam pa z navodili na Madžarsko, kjer je hotela organizirati ruske begunce. Skrivala se je kot bolničarka v Dobrecinu, kjer so jo sedaj aretirali. V Dobrecinu je bila znana pod imenom Kladee, nato kot soproga Vladimira Čevica, Petra Plešića, zopet kot Adele in Marija Topoljokaja in končno kot velika kneginja Aleksandrovna Romanova.

FASADNI PLEZALEC V FRAKU.

Pred poročnim sodiščem Berlin-Charlottenburg se je zagovarjal te dni eden od najglasovitejših vlomilcev in fasadnih plezancev v Nemčiji, 27letni Fritz Wald. Z njim vred so sedeli na zatočni klopi trgovec Lohrer in dve dami iz hamburških boljših krogov njegovi ljubici, ločena soproga veletržca, Elza Strunk in hčerka berlinskega tovarnarja, pravtako ločena gospa Anne-Marie Albrecht. Proces, ki je trajal ves dan, zaključil je s tem, da je obsojen Wald radi 19 težkih vlomov, ki jih je izvršil v Berlinu, Hamburgu, Dresdenu in Münchenu, na 12 let ječe, njegov komplic Lohrer pa na dve leti ječe, dami pa sta bili oproščeni.

Wald je bil prototip gentlemana-vlomilca. Že v mladih letih je prišel v poboljševalnico. Med vojno je nosil vojaško suknjo. Ko se je vrnil iz vojne, je zbral okoli sebe tolpo vlomilcev ter šel takoj na delo. Leta 1921 je romal radi dveh vlomov v ječo. Njegova prava kariera pa se prične šele po letu 1921. V smokingu ali fraku in v elegantnem kožuhu je posejal najeleгантnejše restavrate, ponoči pa je plezal z opitjo spretnostjo po fasadah, lezel skozi okna v stanovanja bogatih ljudi in kradel dragocenosti. Pleni, ki ga je nagrabil tekom svoje zločinske kariere, se čeni na dva milijona mark. Od tega je dobil Lohrer, ki mu je pomagal ukradeni dragocenosti vnočevati, okoli 150.000 mark.

V nekaterih slučajih je nastopil napram svojim žrtvam prav humano. Ko je vlomil nekoč v neko vilo ter se je soproga lastnika prebudila in ga prosila, da naj ugrab-

ljene dragocenosti z ozirom na to, da je njen mož bolan na srcu, vrne, ji je res vse vrnil, se elegantno priklonil in izginil skozi okno, skozi katero je bil prišel.

Wald je občeval v najboljših krogih, nastopal je elegantno, kavalirsko in ženerozno, zato ni čuda, da je imel pri nežnem spolu velike uspehe.

»GENIES« DER JÜNGLING EIN VERGÜGEN, SO SEI ER DANKBAR UND VERSCHWIEGEN.

pravijo kavalirji. Mirko Mikac v Kušini pa ni kavalir: hvalil se je po vasi, da ima z brhko ženičo posestnika Mico Ivančič intimno razmerje. To je prišlo do ušes njenemu možu. Mož je slavlil svojo ženo na odgovor. Žena je odločno tajila, zato jo je pozval mož, da naj obrekovalca toži radi razžaljenja časti. Pri obravnavi je nastopil fant zelo prostosko: zatrjeval je, da usreza njegova trditve resnici. Ker ni mogel doprinesiti dokaza resnice, ga je sodnik za osem dni »zašil«. Mica kljub temu ni imela miru: po vasi so kazale babnice s prstom za njo, češ glejte prešestnico. Tudi njen mož je jel dvomiti o njeni zvestobi. Vse to je spravilo Mico iz ravnotežja: Te dni je pričakala Miška na cesti. Ko se je pripeljal na vozu mimo nje, je oddala nanj dva strela iz samokresa. Sicer fanta ni pogodila, kljub temu pa so jo odvedli orožniki v zapor. Med eskorto je dejala Mica: »Tega gada moram ubiti, kakor hitro bom zopet prosta.«

ZA KRATEK ČAS.

Mlad gospod pridrvi na policijski urad in izjavi: »Priateljica mi je izginila na najskrivnostnejši način ter vzela s seboj vse vrednostne stvari, ki jih je našla na stanovanju in še celo — denar.«

»Kako se piše?«

»Na žalost moram priznati, da ne vem rodbinskega imena. Samo krstno ime mi je znano. Spoznal sem jo šele pred dnevi.«

»Kakšne postave je?«

»Hm! Pa res ne vem!«

»Kaj pa oči?«

»Ne vem, ali so modre ali črne. Resnično,

ne spominjam se barve.«

»Ali je bila plavalaska?«

»Zdi se mi, da je plavalaska.«

»Ali je imela kako posebno znamenje?«

»Ne! O! pač! Odnosla je mojega psička.«

»Kakšne pasme je bilo živinče?«

»Foksterijer! Čista pasma. Živalica sliši na ime Bijou. Kožušek je črn in bel. Črno liso ima na hrbtu, obe prednji nožici in leva zadnja nožica so beli, desna zadnja pa črnobela. In gobček je rožnat.«

»Pomirite se gospod, psička vam bomo vrnili.«

Tujec: »Ali se je v tem mestu rodil tudi kak velik mož?«

Vodnik: »Ne, tu so se rodili le majhni otroci.«

Danes sem storil prvi korak za ločitev zakona.

— Kako to? Ali si poročen?

»Ne, ampak zaročen sem se.«

»Sedaj nismo torej nobena tajna organizacija več?«

— Zakaj tako misliš?

»Ker imamo sedaj tudi ženske za članice.«

Sodnik: »Zakaj ste dali tožitelju dve klofuti?«

Občizenec: »Več jih ni prenesel.«

Razpis.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje

oddajo tesarskih del

pri stanovanjski hiši na Bleiweisovi cesti.

Proračun se dobi v zborničnem uradu med uradnimi urami od 26. t. m. dalje za Din 20.—.

Tam so tudi na vpogled načrti in splošni stavbeni pogoji.

Pravilno sestavljene in zapečatenе ponudbe je vložiti pri podpisani zbornici najkasneje do dne 29. septembra 1927 ob 12. uri popoldne.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani,
dne 23. septembra 1927.

IVAN JELAČIN I. r.
predsednik.

DR. FRAN WINDISCHER I. r.
generalni tajnik.

Ija Erenburg:

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(iz ruščine prevedel S. L.)

Poitra je vesel: saj vozi tovarišev prijateljico, temnopolto lepoticco! Lepo bi bilo, če bi zdaj vozil Lisetto, kostanjevo, muhasto plešalko! Lepo bi bilo, če bi bil zdaj z njo sam! Tudi Lisetté se namreč še ni vozila z avtomobilom, ampak se vozi, spi in živi v starem žoltem glumaškem vozu, ki ga vlečeta dve mrhi. Konji imajo pred avtomobili strah. Lisetta se pa ne boji Piëra. Če že gre na to, se celo Piëre malo boji Lisette, ki lahko tudi danes napne šobico, ne da poljuba in začne koketirati z jahalcem. Ta bo pa pokal z bičem in glupo kričal: »allez!« Zato pa to tudi ne bo tako! Danes je pomlad, danes ima Poitra srečo in danes bo on dobil v temnem glumaškem vozu med lajnami vrtljakov vse, kar mu lahko da Lisette. Ta pa nima malo dobrega: srce, usta, oči, lica, lase, mile kostanjeve lase, vrat, ramo... Boljše bo, če naprej ne našteva, če ne, še lahko koga povozil.

Kazalec skače: osemnajst, dvajset, Poitra se smeje.

Naenkrat reče Gabrijela Jeanne-i:

— On je z menoj tako širog, moj Rus. Jaz se vedno bojim, da ga bom razjezila. On se pa večkrat jezi, to slišim po tem, kako glasno diha. Pa sem vsega sama kriva, ker sem jako glupa; če me bo pa udaril, bom še srečna.

Zakaj Jeanne drhti. To ni medicjski ved-

njak, Gabrijela je omenila nekaj jako žalostnega. Začel je dež. Poitra je dvignil streho, Jeanne-i je legla na dušo žalost. No, pa to ni resno, to je le žalost mimogrede, neutemeljena februarška žalost za deset minut, dokler spet ne posije sonce. Jeanne misli: glej, Gabrijela res ljubi in ne išče sreče, ljubi, kakor svetnica. Jeanne je pa navadno dekle, ki ima rada slaščice in se ji dopadejo lepe obleke, kakor na primer te-le, v teh izložbah. Ona išče srečo in hoče, da bi jo Andrej poljubljaj. Mogoče je to res samo uboga, človeška ljubezen, vendar pa ona večje ne zmore. Jutri o petih! Mogoče to ni slabo, Andrej je prišel in jo ljubi. Odpeljal jo bo v Rusijo. In Jeanne se spet smehlja. In spet se razigrano sonce pretaka po sivem asfaltu.

Seveda, ta žalost sploh ni bila žalost, ampak je samo deževalo. Jeanne je veliko preveč pretrpela, da bi bila otožna zdaj, ko jo loči od medicjskega vodnjaka samo še šestindvajset ur. Šofer, ljubi šofer, hitreje!

Kazalec pleše tako hitro, da hitreje ne sme več. Če bo šlo to še hitreje, bo moral Poitra v komisarijat. Gabrijela pa ne vidi ne kazalca, ne hiš, ki ji drve nasproti. Ona sliši samo veter, ki je čedalje ostrejši in čedalje bolj šumeč. In slepica šepetaje Jeanne-i:

— Sestrična, zdi se mi, da nekam hitimo. Saj se nam ne mudi nikamor! Treba nam je bilo samo v trgovino, ki je pa na naši ulici. Mi pa drvimo, kakor dahitimo nekam v gosti. Kam neki?

— K sreči!

Jeanne se smeje. Smeje se tudi Poitra. Lisette ga bo danes pustila v svoj voz. Seveda se peljejo naravnost k sreči!

Mimo pokopališča. Pa kako je veselo to pokopališče! Gabrijela sprašuje.

— Sestrična, ali je tukaj vrt? Res? Duhami zemljo.

— Da, tukaj je vrt, prekrasen vrt.

Jeanne ne laže, ko to govori. Njej se pokopališče res zdi, kakor lep vrt. Ko gleda gomile, se ji zdijo vesele in tihe. Jeanne sicer ni slepa, vendar je pa mogoče, da tudi ona danes nima takih oči, kakor vsi: saj jo loči samo še petindvajset ur in pol!

Motor, dragi motor, hitreje! Naj se kar tresejo iz egoizma podbradki gospoda Ney-a, ki danes ne bo dobil svojih polžev in bo rujoval, ko cel zoologičen vrt. Naj bo karkoli! Poitra je zapravl ves dan in bo moral gospodarju plačati globo. Temno in toplo bo v glumaškem vozu. Pedal, krmilo, rog. Subjekt v cilindru, stran! Mi drvimo! Mi drvimo k sreči v gosti!

18.

O čem je govoril luksemburški park.

Oba sta molčala. Zaman bi poskušala spomniti se na katerikoli jezik sveta, zaman bi listala po najtolstejših slovarjih Larousseu ali Dala. Ne našla bi potrebnih besed. Samo molčanje je lahko govorilo o globoki radosti te minute, ki je bila, sodeč po veliki uri na

luksemburškem dvorcu, najnavadnejša minuta in sicer četrtina minuta česte ure popoldne. To molčanje se pa ni rodilo iz Jeanneine prepovedi in tudi ne iz Andrejevega strahu. Luksemburški park ni spominjal na razvaline Orluta. To blaženo in zevneče molčanje ni bilo polno samo besed debelih slovarjev, ampak tudi popolnoma neslišnih zvokov: kapljanja vode, bitja srea, škripanja peška in mogoče tudi pravilničnega šepetanja rastoče trave, ki se je trgala izpod zemlje, da bi videla ta dva zaljubljenca. Če bi vedno bilo mogoče tako molčati, bi ljudje gotovo sežgali Dala in Larousse.

Andrej in Jeanne sta zato tako lahko molčala, ker je za njiju govorilo vse drugo. Za njiju so govorili na primer ti kostanji, ne- strpni kostanji, kojih mladike so že nabrekle od vznemirjenosti. Drugemu drevju se tako ne mudi: jesen cvete aprila, platana maja, lena lipa pa šele junija. Kostanjem se pa vedno mudi. Pod lipami se bodo kratkočasili licejisti med dvema izpitoma. Kam naj se denejo zaljubljenec v marcu? V marcu je pa kakor nalašč polno zaljubljenec. In stari kostanji so se nahitro okrasili z belimi svečicami. Ne Andrej, ne Jeanne najbrž nista razlikovala posameznih vrst dreves, še posebno pa, ker so bila brez listja, kljub temu sta se pa srečala pod kostanji in kostanji so za njiju govorili.

(Dalje prihodnjič.)

Na veliko! Galanterija Na veliko!

Trikotaža za dame in gospode. — **Volna za pletenje** v vseh barvah. — Velika izbira **nogavic, kravat** v raznih cenah. — **Kompletne potrebščine** za krojače, šivilje in čevljarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.

Postrežba točna.

Cene nizke.

Postrežba točna.

Carinško posredniški in špedicijski bureau

GROM

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon št. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

WECK

čaje in aparati za ukuhanje so najcenejši, ker so najboljši. Znatno znižane cene. Ugodni pogoji! Tovarniška zaloga: Krekov trg 10 pri trdkri Fruktus, Ljubljana.

Proda se

mlad pes, prava rasa Doberman, čistokrven, z rodomnikom. Poizve se na Rimski cesti št. 5 pri hiš-

Odda se

velika, zračna soba s električno razsvetljavo in posebnim vhodom. Naposlov pove uprava lista

Prodaj

salonsko suknjo. Naslov v upravi lista.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Gospodinje,

šivilje, krojači, ki nimate časa v skupne tečaje in se želite izobraziti v izdelovanju oblek, za Vas je pouk v popoldanskih ali večernih urah. Pričetek 19. t. m. Izdelovane krojevi! Zasebno krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19.

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

Obcestni poslovni prostori

so za november oddali v Tomažičevih hišah na Dunajski cesti. Informacije pri dr. Albin Smoletu, advokatu v Dalmatinovi ulici.

Oglašujte v

Narodnem Dnevniku.